

KUULUTUS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on kaivoslain (621/2011) perusteella 9.2.2015 hyväksynyt seuraavan malminetsintälupaa koskevan hakemuksen.

Hakija: FQM FinnEx Oy
Alueen nimi: Tarpoma
Lupatunnus: ML2013:0074
Alueen sijainti ja koko: Sodankylä; 849,82 ha

Päätökseen saa kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Valitusaika on 30 päivää päätöksen antopäivästä. Päätöksen liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä. Päätös on nähtävillä Sodankylän kunnan virastotalolla (Jäämerentie 1), Tukesin kirjaamossa (Opastinsilta 12 B, Helsinki), Tukesin Rovaniemen toimipaikassa (Valtakatu 2, 96100 Rovaniemi) ja Tukesin internet-sivuilla (www.tukes.fi/malminetsinta).

Lisätietoja kaivosasiat@tukes.fi tai Jani Jäsberg puh. 029 5052 069

Kuulutettu 9.2.2015

Pidetään nähtävänä 11.3.2015 asti

FQM FinnEx Oy
Kaikutie 1
99600 Sodankylä

PÄÄTÖS MALMINETSINTÄLUVAN MYÖNTÄMISESTÄ

Malminetsintälupahakemus

Hakija: FQM FinnEx Oy
Y-tunnus: 2345662-5
Suomi

Yhteystiedot:

Kaikutie 1
99600 Sodankylä

Lisätietoja antaa:

Petri Peltonen
petri.peltonen@fqml.com
+358 40 7590 198

Vireilletulopvm: 17.10.2013
Etuoikeuspvm: 17.10.2013
Hakemuksen tarkoitus: Malminetsintä kaivoslain (621/2011) 5 §:n tarkoittamalla tavalla

PÄÄTÖS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) **myöntää** kaivoslain (621/2011) nojalla FQM FinnEx Oy:lle malminetsintäluvan nimeltä "**Tarpoma**" lupatunnuksella **ML2013:0074**.

Perustelut: Hakija on osoittanut, että kaivoslaissa (621/2011) säädetyt edellytykset täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä nyt myönnettävälle lupa-alueelle.

Malminetsintäluvan nojalla luvanhaltijalla on oikeus omalla ja toisen maalla tässä luvassa mainitulla alueella (malminetsintäalueella) tutkia geologisten muodostumien rakenteita ja koostumusta sekä tehdä muita kaivostoimintaa valmistelevia tutkimuksia ja muuta malminetsintää esiintymän paikallistamiseksi sekä sen laadun, laajuuden ja hyödyntämiskelpoisuuden selvittämiseksi sen mukaan kuin tässä malminetsintäluvassa tarkemmin määrätään.

Malminetsintälupa ei oikeuta esiintymän hyödyntämiseen.

Päätöksen voimassaolo

Malminetsintälupa on **voimassa yhden (1) vuoden** päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Perustelut: Hakija on hakenut malminetsintälupaa kaivoslain (621/2011) 34 §:n mukaisesti neljäksi (4) vuodeksi. Hakemuksesta saatujen luonnonsuojeluviranomaisten lausuntojen pohjalta kaivosviranomainen on rajannut tutkimustoimenpiteiden määrää ja näin katsoo että tässä luvassa sallittavien tutkimusten toteuttaminen onnistuu yhden (1) vuoden aikana.

Päätöksen täytäntöönpano

Kaivoslain (621/2011) 168.1 §:n mukaisesti malminetsintälupaan perustuvat toimenpiteet saa aloittaa vasta, kun siihen oikeuttava lupapäätös on saanut lainvoiman ja päätöksessä asetetut velvoitteet on suoritettu. Jos asianomaisen toimenpiteen suorittaminen edellyttää muualla lainsäädännössä vaadittua lupaa, saa toimenpiteen kuitenkin aloittaa vasta, kun asianomainen lupapäätös on saanut lainvoiman ja mahdolliset muut luvat toiminnan aloittamiseen on saatu asiassa toimivaltaiselta viranomaiselta.

Malminetsintäalueen tiedot

Pinta-ala: 849,82 ha
Alueen nimi: Tarpoma
Sijainti: Sodankylä
Alueen tarkempi sijainti ja rajat ilmenevät tähän päätökseen liitetystä lupakartasta (Liite 1).

Alueesta tarkemmin

Malminetsintälupa-alue sijaitsee noin 50 km luoteeseen Sodankylän kuntakeskuksesta, lähellä Sodankylän ja Kittilän kunnan rajaa. Lupa-alue muodostuu kahdesta itsenäisestä, lähekkäin sijaitsevasta alueesta. Alueet sijaitsevat Soasaavan ja Siiavan suoalueilla sekä ympäröivillä moreeniselänneillä. Metsäautotie Kitisen joen Peurasuvannosta Kittilän kunnan alueelle kulkee lupa-alueiden poikki. Lupa-alue sijaitsee Pomokairan Natura-2000- ja vanhojen metsien suojeluohjelma-alueella.

Luvan hakija on toimittanut kaivosviranomaiselle natura-arvioinnin joka koskee alkuperäistä lupahakemusaluetta, pinta-alaltaan 9968,8 ha. Natura-arviointi perustuu olemassa olevaan tietoon (mm. luontotyyppitiedot Metsähallitukselta ja uhanalaisten lajien tiedot Lapin ELY-keskuksesta) sekä hakijan vuosina 2012 ja 2013 teettämiin luontokartoituksiin. Natura-arvioinnista antamissaan lausunnoissa Metsähallitus ja Lapin ELY-keskus huomauttavat että olemassa oleva tieto luontotyypeistä ja uhanalaisista lajeista ei ole riittävä natura-arvioinnin laatimiseksi silloin, kuin tehdään maa- ja kallioperänäytteenottoa. Saatujen lausuntojen perusteella hakija on uudelleen rajannut hakemusaluetta siten, että lupaa haetaan vain alueille, joilla tarkempia luontokartoituksia on tehty. Tällä luvalla myönnettävän tutkimusalueen pinta-ala on 849,82 ha. Hakija on aikaisemmin suorittanut osalla aluetta koneellista näytteenottoa maanomistajan ja viranomaisten suostumuksella.

Otaksuma mineraaleista

Hakija otaksuu alueella olevan kuparia, nikkeliä, kultaa, palladiumia ja platinaa. Otaksunta

perustuu hankitun geotietoaineiston tulkintaa sekä Natura-alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen (Metsähallituksen) luvalla suoritettuun koneelliseen näytteenottoon.

Yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset lupamääräykset (velvoitteet ja rajoitukset)

1. Määräys malminetsintätutkimusten sallituista ajankohdista ja menetelmistä, sekä malminetsintään liittyvistä laitteista ja rakennelmista

Tämän malminetsintäluvan nojalla on sallittua suorittaa seuraavia malminetsintätoimenpiteitä ja soveltaa seuraavia malminetsintämenetelmiä:

1. Geofysikaaliset ja geokemialliset tutkimusmenetelmät tai vaikutuksiltaan edellisiin verrattavat tutkimusmenetelmät
2. Koneellisesti tehtävät maaperä- ja kallioperänäytteenotto
 - 2.1 Pohjamoreeninäytteenotto
 - 2.2 Kallioperäkairaus
 - Nämä menetelmät sallitaan niillä tutkimuspisteillä joiden tarkka paikkatieto on esitetty tutkimussuunnitelmassa. Koneellista näytteenottoa saa suorittaa Natura-alueella ainoastaan talviaikana, maan ollessa roudassa ja riittävän lumipeitteen suojaama (Kairaukset on suoritettava lupamääräyksessä 9 mainituin vaikutuksia minimoivin toimin).

Perustelut: Luonnonsuojeluviranomaisilta saatujen lausuntojen pohjalta kaivosviranomaisen rajaa tutkimustoimet niihin tutkimuksiin joista on tutkimussuunnitelmassa esitetty tarkka paikkatieto. Jotta mahdolliselle jatkoluvalle edellytetty vaade tehokkaasta malminetsinnästä toteutuu, tässä lupamääräyksessä tarkoitettujen toimenpiteiden tulee pääosin olla suoritettuina. Tässä päätöksessä sallituilla näytteenottomenetelmillä toteutettu malminetsintä on ekologiset vaikutukset huomioivaa.

2. Määräys tutkimustöitä ja -tuloksia koskevasta selvitysvelvollisuudesta

Malminetsintäluvan haltijan on vuosittain toimitettava kaivosviranomaiselle selvitys suoritetuista tutkimustöistä ja niiden tuloksista. Tutkimustöitä ja -tuloksia koskevaan vuosittaiseen selvitykseen on sisällytettävä: käytetyt tutkimus- ja työmenetelmät, yhteenveto tehdyistä tutkimuksista ja pääasialliset tulokset. Kaivosviranomaisen voi ohjeistaa hakijoita tarkemmin raportoinnin muodosta ja ajankohdasta. Ohje löytyy Tukesin internet-sivuilta. Kunkin kalenterivuoden tutkimustöistä ja -tuloksista on raportoitava seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä, ellei toisin ohjeisteta.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 14 § ja VNa kaivostoiminnasta (391/2012) 4 §.

3. Määräys jälkitoimenpiteiden ajankohdasta ja ilmoittamisesta kaivosviranomaiselle

Kun malminetsintälupa on rauennut tai peruutettu, malminetsintäluvan haltijan on

- 1) välittömästi saatettava malminetsintäalue yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, poistettava väliaikaiset rakennelmat ja laitteet, huolehdittava alueen kunnostamisesta ja siistimisestä sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen tilaan.

Malminetsintäluvan haltijan on tehtävä kirjallinen ilmoitus kaivosviranomaiselle, malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille ja muille oikeudenhaltijoille, kun toimenpiteet on saatettu loppuun. Ilmoitus on lisäksi tehtävä Sattasniemen paliskunnalle. Ilmoituksen tulee sisältää tiedot jälkitoimenpiteiden päättymispäivästä sekä kuvaus toteutetuista jälkitoimenpiteistä.

2) kuuden kuukauden kuluessa luovutettava kaivosviranomaiselle tutkimustyöselostus, tutkimukseen liittyvä tietoaineisto ja kirjallinen esitys edustavasta otoksesta kairasydämiä. Kaivosviranomaisen ohjeistaa hakijoita tarkemmin raportoinnin muodosta. Ohje löytyy Tukesin internet-sivuilta.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011), 15 § ja VNa kaivostoiminnasta (391/2012), 5 §.

4. Määräys kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmasta ja sen noudattamisesta

Malminetsintäluvan haltija on velvollinen huolehtimaan maa- ja kiviainesjätteen synnyn ehkäisemisestä, sen haitallisuuden vähentämisestä sekä jätteen hyödyntämisestä tai käsittelemisestä.

Kallioperäkairaus tulee suorittaa käyttäen erillistä soijankeräysyksikköä.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 13 § ja VNa kaivostoiminnasta (391/2012) 3 §.

5. Määräys ilmoitusvelvollisuudesta koskien malminetsintäalueen maastotöitä ja rakennelmia

Malminetsintäluvan haltijan on hyvissä ajoin etukäteen ilmoitettava kirjallisesti malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille (sekä näihin rinnastettaville, Kaivoslaki 5.2 §) ja muille oikeudenhaltijoille kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa, sekä väliaikaisista rakennelmista. Ilmoitus on lisäksi tehtävä hyvissä ajoin Sattasniemen paliskunnalle.

Malminetsintäluvan haltijan on hyvissä ajoin tiedotettava maastotöistä ja näihin liittyvistä kulkureiteistä toimialallaan yleistä etua valvoville viranomaisille:

- Lapin ELY-keskuksen ympäristövastuualueelle
- Metsähallitukselle
- Museovirastolle jos alueella oletetaan olevan kiinteitä muinaisjäänneksiä tai irtaimia muinaisineiteitä.

Ilmoituksen sisällöstä on säädetty Vna kaivostoiminnasta 2 §:ssä.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 12 § ja VNa kaivostoiminnasta (391/2012) 2 §.

6. Määräys malminetsintäalueen koon pienentämisen aikataulusta

Malminetsintäalueen pienentämiselle kaivosviranomaisen ei näe tässä vaiheessa olevan tarvetta. Tutkimuksia voidaan pitää perusteltuna koko ML2013:0074 alueelle.

Perustelut: Hakijan on pienentänyt lupa-aluetta luonnonsuojeluviranomaisilta saatujen lausuntojen pohjalta. Otettaessa huomioon tutkimussuunnitelma ja sen perustelut, sekä seikka, etteivät luvassa sallittavat malminetsintätoimet estä tai vaikeuta olennaisesti muita alueeseen kohdistuvia käyttötarpeita, voidaan tutkimuksia pitää perusteltuna koko alueelle (kaivoslaki (621/2011) 11 §).

7. Määräys vakuuden asettamisesta

Hakijalle 4.4.2014 myönnettyssä malminetsintälupapäätöksessä (**ML2013:0072**) on määrätty **30 000 euron** suuruinen pankkitalletusvakuus, joka kattaa myös tässä päätöksessä kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta mahdollisesti aiheutuneiden vahinkojen ja haittojen korvaamisen sekä kaivoslain mukaisten jälkitoimenpiteiden suorittamisen.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 107 §. Vakuus on yhtiökohtainen ja se asetetaan yhtiön voimassa olevien malminetsintäluvan/lupien, ja myös mahdollisesti myöhemmin myönnettävien malminetsintälupien kokonaispinta-alan mukaan. Tukesin linjauksen mukaisesti 10 001 - 50 000 hehtaarin alueelle vakuus on **30 000 €**.

8. Määräykset malminetsintää ja malminetsintäalueen käyttöä koskevista seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu kaivoslaissa (621/2011) kiellettyä seurausta

Malminetsintäluvan haltijan on tulpattava syväkairareiät, mikäli kairareiästä nousee pohjavettä maanpinnalle. Kairaputket on katkaistava mahdollisimman läheltä maanpintaa, ja kairakohteiden jätehuolto sekä siistiminen on tehtävä välittömästi töiden loputtua kohteella. Jos kairauksessa tarvittavan käytettävän veden määrä ylittää 100m³/vrk, on toimittava kuten vesilain (587/2011) 15 §:ssä todetaan. Vesi on pyrittävä mahdollisuuksien mukaan ottamaan ensisijaisesti aiemmin kairatusta kairareiästä. Mikäli jossakin kairareiässä esiintyy poikkeuksellista pohjaveden nousua, eikä mekaaninen tulppaus pysäytä sitä, voidaan menettelyä tarkistaa tapauskohtaisesti. Veden käytöstä ei saa aiheutua muutoksia pienten purojen tai norojen virtaamiin. Malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä ei saa aiheutua merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, eikä merkittävää maisemallista haittaa.

Perustelut: Malminetsintäluvan haltijan on luovuttuaan malminetsintälupa-alueesta tai sen menetettyään viipymättä saatettava malminetsintäalue yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen tilaan (621/2011) 11 ja 15 §.

Lupa-alueella ML2013:0074 (Tarpoma) ei ole tiedossa olevia muinaismuistolain mukaisia kohteita. Mikäli alueelta löydetään tutkimuksia tehtäessä mahdollisia muinaismuistolain tarkoittamia kohteita joita ei ole tunnettu aiemmin, tulee luvan haltijan toimia kuten muinaismuistolain (295/1963) 14 ja 16 §:ssä todetaan, ja ilmoittaa niistä viipymättä Museovirastoon. Tämä päätös lähetetään myös Museovirastolle tiedoksi mahdollisten muinaismuistokohteiden tarkistamista varten.

Perustelut: Mahdollisten muinaismuistojen inventointivelvollisuutta ei ole tarpeen asettaa malminetsintäluvan haltijalle, vaan mahdollisten muinaismuistolöydösten huomioon ottaminen ja niistä ilmoittaminen katsotaan riittäväksi.

9. Määräykset yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista

Kaivosviranomaisen toteaa että hakijan toimittaman tutkimussuunnitelman mukaiset geofysikaaliset mittaukset ja koneelliset malminetsintätoimet (kallioperäkairaus ja pohjamoreeninäytteenotto), joista on olemassa tarkka sijaintitieto, eivät vaaranna merkittävästi Natura-alueen suojeluperusteita. Tässä luvassa määrättäviä tutkimusten vaikutuksien lievennyskeinoja tulee kuitenkin noudattaa ja huomioida Pomokairan Natura-alueen suojeluperusteet tutkimustoiminnassa.

Luvan haltijan tulee seurata näytteenoton vaikutuksia malminetsintäalueella. Kaikki kallioperäkairauspisteet ja pohjamoreeninäytteenottolinjat tulee kuvata ennen ja jälkeen tutkimusten. Kairauskohteet tulee tarkistaa sulan maan aikaan, jotta voidaan varmistua siitä, että alueelle ei ole jäänyt kalustoa tai syntynyt vahinkoja joita ei talviolosuhteissa huomata. Seurantaraportti tulee toimittaa Tukesille, ja tiedoksi Lapin ELY-keskukselle ja Metsähallitukselle.

Kun noudatetaan tutkimusten vaikutusten lievennyskeinoja, tässä malminetsintäluvassa sallitut tutkimusmenetelmät eivät vaikuta laajasti ympäristöön. Malminetsintäluvassa haltijan on oltava kuitenkin riittävästi selvillä hankkeen ympäristövaikutuksista siinä laajuudessa kuin kohtuudella voidaan edellyttää. Tutkimusalueella suoritettuja luontokartoituksia ja muita niihin liittyviä selvityksiä voidaan pitää riittävinä suunniteltuihin toimenpiteisiin nähden.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 11 §, 12 § ja 159 § ja VNa (391/2012) 2 §, maastoliikennelaki (1710/1995) 8 §:n.

Maastoliikenteessä käytettävät reitit tulee suunnitella siten että tiedossa olevat uhanalaisten ja EU luontodirektiivin mukaisten lajien esiintymät, sekä rehevät luontotyyppit, lähteiset ja tihkupintaiset alueet kierretään. Kulkemiseen tulee käyttää olemassa olevia uria tai aukkopaiikkoja aina silloin kun se on mahdollista.

Maastoliikenteessä on noudatettava maastoliikennelain (1710/1995) säännöksiä. Kaikki koneellinen toiminta on tapahduttava talviaikaan, kun maa on jäässä ja kasvillisuutta suojaa lumipeite. Maastoliikenne on myös suoritettava erityisellä varovaisuudella, välttämällä vahingon tai haitan aiheuttamista luonnolle ja muulle ympäristölle.

Puustovaurioita tulee minimoida kiertämällä tiheämmän puuston alueet aina kun mahdollista. Puiden kaatamista tulee välttää, mutta mikäli jollakin kohteella joudutaan kaatamaan yksittäisiä puita, tulee ne korvata täysimääräisinä maanomistajalle. Kaadetut puut on jätettävä paikalleen, jolloin myös suojelualueelle kuuluvan lahopuun määrä kasvaa. Nuorelle puustolle tapahtuneissa vahingoissa tulee korvata lisäksi vielä odotusarvon menetys. Mikäli yhtiö ja maanomistaja eivät pääse yhteisymmärrykseen korvauksesta, silloin puolueeton arviointi tulee tehdä paikallisen metsänhoitoyhdistyksen tai metsäkeskuksen toimihenkilön toimesta.

Kallioperäkairaus tulee suorittaa seuraavin vaikutuksia lieventävin ohjein:

- Natura-alueella kairattaessa käytetään ainoastaan tela-alustaisia yksiköitä, joilla on kumitelat ja pieni pintapaine
- Kairauslaitteiston hydraulikassa saa käyttää vain bioöljyä
- Kairausta ja siihen liittyvää maastoliikennettä varten on laadittava ympäristövaatimukset sisältävä maastotyöohje, jota noudattamalla kairausmiehistöt minimoivat ympäristövaikutukset.
- Kaikilta urakoitsijoilta edellytetään ympäristöohjeiden mukaista toimintaa

- Kairaustöitä valvova geologi valvoo myös ympäristöohjeiden noudattamista.
- Kairauksessa syntyvä soija kerätään talteen
- Mahdollisia öljyvuotoja torjutaan suojaamalla koneen alusta ja ympäristö keräysastioilla ja imeytyskankailla
- Kairausmiehistön tulee olla varautunut öljyvuotojen varalle tarvittavin varustein.
- Mahdollisesti maastoon pääsevä öljy poistetaan välittömästi imeytysaineen avulla ja/tai lapioiden avulla.
- Kaikki kairauspaikalla muodostuvat jätteet kerätään huolellisesti talteen ja toimitetaan asianmukaiseen käsittelyyn Natura-alueen ulkopuolelle.
- Kaikki kairapisteen tarkastetaan työn päätyttyä siisteyden varmistamiseksi.
- Jos kallioperäkairauksessa käytettävää vettä ei saada vesiolosuhteita, vesitasapainoa, pohjavesiä tai alueen suojeluperusteita vaarantamatta, vesi on tarvittaessa tuotava paikalle Natura-alueen ulkopuolelta.

Malminetsintä lupa-alueella voi olla Metsäntutkimuslaitoksen tutkimuskoealoja. Hakijan tulee varmistaa Metsähallitukselta tutkimuskoealojen tarkka rajaus. Lupa-alueella voi olla myös petolintujen pesiä, joiden sijainnit tulee selvittää Metsähallituksen petolintuasiantuntijalta vuosittain ennen tutkimusten aloittamista. Jos tutkimusalueella on päiväpetolintujen reviirejä, tutkimustoimet tulee lopettaa viimeistään huhtikuun puolivälissä, jotta suojeltaville lajeille ei aiheudu häiriötä. Koneellisessa liikkumisessa ja näytteenotossa tulee ottaa huomioon tiedossa olevat ja havaitut pöllöjen pesimäpaikat.

Malminetsintäluvan haltijan on rajoitettava malminetsintä ja muu malminetsintäalueen käyttö tutkimustyön kannalta välttämättömiin toimenpiteisiin. Toimenpiteet on suunniteltava siten, että niistä ei aiheudu kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta. Malminetsintäluvan nojalla tapahtuvasta malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä ei saa aiheutua:

- 1) haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle;
- 2) olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle;
- 3) merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa;
- 4) harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista;
- 5) merkittävää maisemallista haittaa.

Perustelut: Määräys perustuu kaivoslain (621/2011) 11 §:ään.

10. Määräys malminetsintäkorvauksen suuruudesta ja maksuajankodasta

Malminetsintäluvan haltijan on maksettava malminetsintä-alueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille vuotuista korvausta **20 euroa hehtaarilta** luvan voimassaoloajalta.

Malminetsintäkorvaus on ensimmäiseltä vuodelta maksettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun malminetsintä lupa on tullut lainvoimaiseksi. Seuraavina vuosina korvaus on maksettava vastaavana ajankohtana.

Perustelut: Määräys perustuu kaivoslain (621/2011) 99 §:ään, jossa säädetään malminetsintäkorvauksen suuruudesta ja maksutavasta.

11. Määräys vahinkojen ja haittojen korvaamisesta malminetsintäalueella

Malminetsintäluvan haltijan on korvattava malminetsintäalueella tapahtuvasta kaivoslakiin (621/2011) perustuvasta toiminnasta aiheutuneet vahingot ja haitat, jollei jonkin toimenpiteen osalta korvauksesta toisin säädetä.

Perustelut: Määräys perustuu kaivoslain (621/2011) 103 §:ään, jossa säädetään vahinkojen ja haittojen korvaamisesta malminetsintäalueella.

12. Poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella

Alue kuuluu Sattasniemen paliskunnan poronhoitoalueeseen. Malminetsintätutkimukset on sovittava alueella toimivan paliskunnan kanssa siten, ettei niistä aiheudu kohtuutonta haittaa poronhoidolle. Malminetsintäluvan haltijan on ilmoitettava Sattasniemen paliskunnalle tutkimustöistä ja niiden aikataulusta, sekä muusta alueiden käytöstä hyvissä ajoin ennen tutkimustöiden aloittamista. Malminetsintäluvan haltijan on otettava huomioon alueella mahdollisesti olevat poronhoidolle tärkeät rakenteet kuten esimerkiksi erotusaita ja käytettävä valmiita veräjiä kulkemiseen.

Perustelut: Edellä mainituilla toimenpiteillä ehkäistään malminetsinnästä poronhoidolle aiheutuvia haittoja erityisellä poronhoitoalueella. Määräys perustuu Poronhoitolain (848/1990) 2§:ään ja kaivoslain (621/2011) 51 §:ään.

Hakemuksen käsittely

Hakemus: FQM FinnEx Oy	17.10.2013
Täydennys (Natura-arvio): FQM FinnEx Oy	10.2.2014
Lausuntopyyntö (Natura-arviosta):Tukes	11.2.2014
Kuulutus hakemuksesta: Tukes	14.7.2014
Lausuntopyyntö hakemuksesta: Tukes	14.7.2014
Vastine lausuntoihin: FQM FinnEx Oy	26.11.2014
Uusi aluerajaus: FQM FinnEx Oy	26.11.2014
Päätös: Tukes	9.2.2015

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Tukes on tiedottanut hakemuksesta 14.7.2014 kuuluttamalla siitä 30 päivän ajan Tukesin Rovaniemen toimipisteen, sekä Sodankylän kunnan ilmoitustaululla. Hakemus on ollut nähtävillä 13.8.2014 saakka.

Tukes on lähettänyt hakemuksesta lausuntopyyntön alueen ainoalle maanomistajalle, Metsähallitukselle 14.7.2014.

Lausunnot ja mielipiteet on pyydetty toimitettavaksi viimeistään 13.8.2014. Tämän päivämääränkin jälkeen toimitetut lausunnot ja mielipiteet on otettu ratkaisussa huomioon.

Lausuntopyyntö ja lausunnot hakemuksesta

Hakemuksesta on lähetetty lausuntopyynnöt ja saatu lausunnot seuraavasti:

- 1) Tukesin lausuntopyyntö Natura-arviosta on lähetetty **Lapin ELY-keskukselle** 11.2.2014. Lapin ELY-keskus on antanut lausunnon 1.9.2014. (liite 4)
- 2) Tukesin lausuntopyyntö Natura-arviosta on lähetetty **Metsähallitukselle** 11.2.2014. Metsähallitus on antanut lausunnon 5.9.2014 (liite 5).
- 3) Tukesin lausuntopyyntö hakemuksesta on lähetetty **Sodankylän kunnalle** 14.7.2014. Sodankylän kunta on antanut lausunnon 14.8.2014 (liite 6).
- 4) Tukesin lausuntopyyntö hakemuksesta on lähetetty **Lapin ELY-keskukselle** 14.7.2014. Lapin ELY-keskus on antanut lausunnon 9.9.2014. (liite 7)
- 5) Tukesin lausuntopyyntö hakemuksesta on lähetetty **Metsähallitukselle** 14.7.2014. Metsähallitus on antanut lausunnon 5.9.2014 (liite 8).
- 6) Tukesin lausuntopyyntö hakemuksesta on lähetetty **Sattasniemen paliskunnalle** 14.7.2014. Sattasniemen paliskunta ei ole antanut lausuntoa hakemuksesta

Muistutukset ja mielipiteet

Hakemuksen johdosta ei esitetty muistutuksia tai mielipiteitä.

Hakijan vastine

Tukesin selityspyyntö **FQM FinnEx Oy:**lle on lähetetty 9.9.2014. FQM FinnEx Oy:n on antanut selityksen 26.11.2014 (liite 9)

Tukesin kannanotto lausunnoissa esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin

Lausunnoissa esitetyt asiat on otettu lupapäätöksessä huomioon.

Maastossa liikkuminen

Maastoliikennelain (1710/1995) 4.1 §:n ja 4.2 §:n 9-kohdan mukaan kaivoslaissa (621/2011) tarkoitetulla malminetsintäalueella ja 30 metrin etäisyydellä sen rajasta moottorikäyttöisellä ajoneuvolla liikkuminen ei edellytä maanomistajan tai haltijan lupaa, kun kyse on asianomaisessa malminetsintäluvassa tai kaivosluvassa tarkoitetun toiminnan kannalta välttämättömästä liikkumisesta. Viitaten lupamääräykseen 9, malminetsintäluvan haltija veloitetaan rajoittamaan malminetsintä ja malminetsintäalueen käyttö tutkimustyön kannalta välttämättömiin toimenpiteisiin. Malminetsinnästä ei saa aiheutua merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista tai merkittävää maisemallista haittaa. Aiheutetut vahingot on korvattava maanomistajalle.

Tiedoksi luvan haltijalle

Kaivoslain (621/2011) suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen lisäksi, mitä kaivoslaissa säädetään, sovelletaan kaivoslain mukaista lupa- tai muuta asiaa ratkaistaessa ja muutoin tämän lain mukaan toimittaessa muun muassa; luonnonsuojelulakia ([1096/1996](#)), ympäristönsuojelulakia ([86/2000](#)), erämaalakia ([62/1991](#)), maankäyttö- ja rakennuslakia ([132/1999](#)), vesilakia ([264/1961](#)), poronhoitolakia ([848/1990](#)), säteilylakia ([592/1991](#)), ydinenergialakia ([990/1987](#)), muinaismuistolakia ([295/1963](#)), maastoliikennelakia ([1710/1995](#)) ja patoturvallisuuslakia ([494/2009](#)). VesiL [264/1961](#) on kumottu VesiL:lla [587/2011](#). Malminetsintäluvan haltijan on aina noudatettava Suomen lainsäädäntöä ja asiaan liittyviä muita kansainvälisiä sopimuksia.

Luvan muuttaminen

Malminetsintäluvan haltijan on kaivoslain (621/2011) 69 §:n mukaan haettava malminetsintäluvan muuttamista, jos tutkimussuunnitelmaa muutetaan tai täydennetään siten, että lupamääräyksiä on tarpeen tarkistaa. Luvanhaltija voi lisäksi hakea malminetsintäluvan muuttamista lupamääräysten tarkistamiseksi, kun luvan mukaista toimintaa on tarpeen muuttaa. Luvan muuttamista koskevaan hakemukseen sovelletaan vastaavasti, mitä lupahakemuksesta säädetään kaivoslain (621/2011) 34 §:ssä.

Luvan jatkaminen

Mikäli luvan voimassaoloa halutaan jatkaa kaivoslain (621/2011) 61 §:n mukaisesti, tulee hakemus malminetsintäluvan voimassaolon jatkamiseksi toimittaa kaivosviranomaiselle viimeistään kaksi kuukautta ennen luvan voimassaolon päättymistä. (VnA kaivostoiminnasta (391/2012) 27.1 §).

Kaivoslain (621/2011) 61.1 §:n mukaan malminetsintäluvan voimassaoloa voidaan jatkaa enintään kolme vuotta kerrallaan siten, että lupa on voimassa yhteensä enintään viisitoista vuotta.

Kaivoslain (621/2011) 61.2 §:n mukaan malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä on, että:

- 1) malminetsintä on ollut tehokasta ja järjestelmällistä;
- 2) esiintymän hyödyntämismahdollisuuksien selvittäminen edellyttää jatkotutkimuksia;
- 3) luvanhaltija on noudattanut tässä laissa säädettyjä velvollisuuksia samoin kuin lupamääräyksiä;
- 4) voimassaolon jatkamisesta ei aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle.

Kaivoslain (621/2011) 66 §:n mukaan malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista varten lupaviranomaiselle on ennen luvan voimassaolon päättymistä toimitettava lupahakemus sekä lupaharkinnan kannalta tarpeelliset ja luotettavat selvitykset edellä mainituista voimassaolon jatkamisen edellytyksistä.

Kaivostoiminnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (391/2012) 27.2 §:n mukaan hakemuksesta tulee käydä ilmi hakijan haluamat muutokset lupa-alueeseen tai muut merkittävät muutokset sekä asianosaisissa tapahtuneet muutokset. Asetuksen 27.3 §:n mukaisesti hakemukseen tulee liittää lupaharkinnan kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys:

- 1) hakemuksen kohteena olevan luvan nojalla tehdyistä toimenpiteistä ja niiden tuloksista;
- 2) alueelle kohdistuneiden tutkimuskustannusten määrästä;
- 3) esiintymän hyödyntämismahdollisuuksista ja jatkotutkimusten tarpeellisuudesta;
- 4) perustelut aluerajaukselle.

Lisäksi hakemukseen sovelletaan vastaavasti, mitä lupahakemuksesta säädetään kaivoslain (621/2011) 34 §:ssä.

Malminetsintäluvan raukeaminen

Malminetsintälupa raukeaa määräajan päättyessä.

Kaivosviranomaisen on päätettävä, että malminetsintälupa ja kullanhuuhdontalupa raukeavat, jos luvanhaltija tekee asiaa koskevan hakemuksen. Luvanhaltija on velvollinen tekemään hakemuksen, jos tarkoituksena ei enää ole harjoittaa lupaan perustuvaa toimintaa osalla tai koko alueella.

Malminetsintäluvan raukeamista koskeva asia käsitellään noudattaen vastaavasti, mitä kaivoslaissa (621/2011) säädetään asianomaista lupaa koskevasta lupamenettelystä, lupaharkinnasta sekä lupapäätöksestä ja sen voimassaolosta. **Hakemuksen käsittelyyn tulee varata aikaa vähintään 3 kuukautta.**

Malminetsintäluvan raukeamiseen sovelletaan kaivoslain (621/2011) 51 §, 67 §:ää.

Lupapäätöksestä tiedottaminen

Lupapäätös on toimitettu päätöksenantopäivänä:

- FQM FinnEx Oy:lle (hakija)

Jäljennös päätöksestä on toimitettu antopäivänä:

- Sodankylän kunnalle,
- Lapin ELY-keskukselle,
- Metsähallitukselle,
- Sattasniemen paliskunnalle
- Museovirastolle

Lisäksi päätöksestä tiedotetaan Tukesin verkkosivuilla (<http://www.tukes.fi/malminetsinta>).

Toimivaltaiselle maanmittaustoimistolle toimitetaan tiedot Maanmittauslaitoksen ja Tukesin sopiman menettelyn mukaisesti malminetsintäluvasta merkinnän tekemiseksi kiinteistötietojärjestelmään.

Perustelut: Päätöksestä tiedottaminen ja siinä noudatettu menettely perustuvat kaivoslain (621/2011) lupapäätöksestä tiedottamista koskevaan 58 §:ään.

Päätösmaksu

Tästä päätöksestä perittävä maksu on 3 000 €. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnan palvelukeskus lähettää laskun hakijalle.

Maksu perustuu hakemuksen vireille tullessa voimassa olleeseen asetukseen Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (636/2013).

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen.

Valitusaika on 30 päivää tämän päätöksen antopäivästä. Liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

Päätöksestä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Lisätietoja

kaivosasiat@tukes.fi tai Jani Jäsberg, puh. 029 5052 069

Terho Liikamaa
Kaivosyli-insinööri

Jani Jäsberg
Ylitarkastaja

LIITTEET

Liite 1	ML2013:0074 lupakartta
Liite 2	Tilakohtaiset pinta-alat malminetsintälupa-alueella
Liite 3	Asianosaiset maanomistajat
Liite 4	Lapin ELY-keskuksen lausunto Natura-arviosta
Liite 5	Metsähallituksen lausunto Natura-arviosta
Liite 6	Lapin ELY-keskuksen lausunto hakemuksesta
Liite 7	Metsähallituksen lausunto hakemuksesta
Liite 8	Sodankylän kunnan lausunto hakemuksesta
Liite 9	FQM FinnEx Oy:n selitys annettuihin lausuntoihin

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitettusta alueesta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä.

Valitusoikeus

Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhdontalupaa koskevaan päätökseen, mainitun luvan voimassaolon jatkamista, raukeamista, muuttamista ja peruuttamista koskevaan päätökseen sekä kaivostoiminnan lopettamispäätökseen saa hakea muutosta:

- 1) asianosainen;
 - 2) rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät;
 - 3) toiminnan sijaintikunta tai muu kunta, jonka alueella toiminnan haitalliset vaikutukset ilmenevät;
 - 4) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja muu asiassa toimialallaan yleistä etua valvova viranomainen;
 - 5) saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan;
 - 6) kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttien alueella kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.
- Kaivosviranomaisella on lisäksi oikeus valittaa sellaisesta päätöksestä, jolla hallinto-oikeus on muuttanut sen tekemää päätöstä tai kumonnut päätöksen.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava

myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen valtakirja

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeudessa kirjaamon aukioloaika on klo 8.00–16.15. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräjän viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa **oikeudenkäyntimaksu 97 euroa**. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot muutoksenhakua varten:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

käyntiosoite: Isokatu 4, Oulu

postiosoite: PL 189, 90101 Oulu

puhelin: 029 56 42800

faksi: 029 56 42841

sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

9.2.2015

Lupatunnus
ML2013:0074
Liite 3

ML2013:0074 Tarpoma
Asianosaiset maanomistajat:

Suomen valtio/Metsähallitus

1.9.2014

SAAPUNUT

01.09.2014

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
Ilkka Keskitalo
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi

Viite: Lausuntopyyntö 11.2.2014

**Luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen lausunto, Kirakka-aavan,
Mätäsaavan, Postoaavan, Tarpoman ja Tenniön
malminetsintähakemusalueet, Sodankylä**

Turvallisuus- ja Kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) lausuntoa seuraavista FQM FinnEx Oy:n malminetsintähakemuksiin liittyvistä Natura-arvioinneista: Kirakka-aapa, Mätäsaapa, Postoaapa, Tarpoma ja Tenniö. Tässä lausunnossa käsitellään kaikkien näiden viiden alueen Natura-arvioinnit.

Natura-arvioinnit on päivätty 7.2.2014. Yhtiö on täydentänyt Natura-arviointeja lähettämällä 11.8.2014 kuvaukset Kati Oy:n kairaustoiminnasta ja geokemiallisesta näytteenotosta. Lisäksi yhtiö on ilmoittanut 13.8.2014, että tutkimusten/näytteenoton määrä tulee poikkeamaan siitä, mitä Natura-arvioinnissa on esitetty.

Tukes on myöntänyt 28.7.2014 jatkoaikaa ELY-keskuksen lausunnolle 31.8.2014 saakka.

Malminetsintähanke

Natura-arviointien mukaan FQM FinnEx Oy käyttää samoja malminetsintämenetelmiä kaikilla Pomokairan alueelle sijoituvilla malminetsintähakemusalueilla. Tarkoituksena on ottaa pohjamooreeninäytteitä ja kallioperänäytteitä kallion pinnasta sekä tehdä geofysikaalisia tutkimuksia. Maa- ja kallioperänäytteenotto sekä kaikki koneellista liikkumista edellyttävät tutkimukset ja mittaukset tehdään talvella.

Pohjamooreenin näytteenotossa käytetään Base of Till (BOT) menetelmää. Sitä varten tarvitaan joko yksi- tai kaksiosainen tela-

alustainen maastoajoneuvo. Näyte pyritään saamaan läpivirtausterällä varustetulla iskuvasaralla moreenipatjasta. Näytteenottimen halkaisija on noin 4 cm. Näytteiden ottaminen ei aiheuta soijan nousemista maanpinnalle. Yksi näyte painaa noin 200 g.

Kallioperännäytteet otetaan ns. Scout-näytteenotolla. Näytteet otetaan kallion pinnasta ulottuen muutaman metrin syvyyteen. Näytteenottimen halkaisija on noin 7 cm ja pituus noin 3 metriä. Maanpinnalle nousevan hiekan määrä on muutamia litroja, maksimissaan noin 1–2 kg/porattu metri. Näytteenotossa käytetään tela-alustaista kulkuneuvoa, yleensä GM (Geomachine) 100 tai 200 -tyyppi.

Geofysikaaliset tutkimukset koostuvat elektromagneettisista, magneettisista ja gravimetrisistä mittauksista. Geofysiikan mittauksia on tarkoitus tehdä myös lentomittauksina.

Lisäksi Tarpoman Natura-arvioinnissa on mainittu, että alueelle on suunniteltu tehtävän viisi syväkairausta. Maastotyöraportin (13.11.2013, liite 5) mukaan Tarpoman alueelle on suunniteltu yksittäisten kairauspisteiden lisäksi viisi syväkairausaluetta ja Tenniön alueelle yksi alue. Malmietsintähakemuksissa puolestaan todetaan, että kaikilla alueilla (Kirakka-aapa, Mätäsaapa, Postoaapa, Tarpoma ja Tenniö) voidaan tehdä pohjamoreeninäytteenoton lisäksi muuta maaperä- ja geokemiallista näytteenottoa sekä yksittäisiä syväkairauksia. Syväkairaukset on tarkoitus tehdä käyttäen erillistä soijankeruuyksikköä.

Pomokairan Natura 2000 -alue (FI 130 1712)

Pomokaira kuuluu Natura 2000 -verkostoon sekä yhteisön tärkeänä pitämänä alueena (SCI-alue) sekä erityisenä linnustonsuojelualueena (SPA-alue). Pomokairan pinta-ala on 92 358 hehtaaria.

Alueen suojelun perusteena on 12 luontodirektiivin liitteen I luontotyyppiä. Eniten alueella esiintyy luontotyyppiä aapasuot (noin 35 % pinta-alasta) ja boreaaliset luonnonmetsät (noin 30 % pinta-alasta). Myös puustoiset suot (noin 15 % pinta-alasta) ja tulvametsät (10 % pinta-alasta) ovat yleisiä. Kaikki edellä mainitut ovat priorisoituja luontotyyppiä. Luontodirektiivin liitteen II lajeista alueen suojeluperusteina ovat ahma, saukko, pohjanharmoyökkönen, lapinhilpi, lapinleikki ja lettorikko.

Linnuista suojeluperusteena on yhteensä 24 lintudirektiivin liitteessä I mainittua lintulajia ja neljä liitteessä I mainitsematonta alueella säännöllisesti esiintyvää muuttolintua.

Pomokairan Natura-alueesta on toteutettu Pomokairan–Tenniöaavan ja Ilmakkiaavan alueet, jotka on perustettu luonnonsuojelulain mukaisiksi soidensuojelualueiksi. Toteuttamatta on Pomokairan vanhojen metsien

suojeluohjelmaan kuuluva alue (AMO 120286) sekä Mätäsaapa, joka on ohjelmiin kuulumatonta aluetta valtion maalla. Alueen suojelu näidenkin alueiden osalta toteutetaan luonnonsuojelulain nojalla. Pomokairan Natura-alue kuuluu myös kansainvälisesti tärkeisiin lintualueisiin (IBA, Pomokaira-Koitelaiskaira).

Säädösvalmistelutyö Pomokairan perustamiseksi luonnonsuojelulain mukaiseksi luonnonsuojelualueeksi vielä toteuttamatta olevien alueiden osalta on käynnistynyt tammikuussa 2013 yhdessä muiden Itä-Lapissa sijaitsevien suojeluun varattujen alueiden kanssa.

Tiivistelmä malminetsinnän vaikutuksista Koitelaisen suojeluperusteisiin Natura-arviointien (Kirakka-aapa, Mätäsaapa, Postoaapa, Tarpoma ja Tenniö) mukaan

Kaikissa Natura-arvioinneissa vaikutusalueena on pidetty koko malminetsintähakemusaluetta, koska tarkempia tietoja näytteenoton sijoittumisesta ei ole.

Natura-arviointien mukaan hankkeesta mahdollisesti aiheutuvat vaikutukset ovat koneiden jälkiä maastossa sekä vaikutuksia kasvilajien elinympäristöön tai suoraan lajeihin. Linnustoon ja muuhun Natura-alueen suojeluperusteena olevaan eläimistöön kohdistuvat vaikutukset ovat lähinnä häiriövaikutuksia.

Arviointien mukaan tutkimuksilla ei ole merkittäviä vaikutuksia malminetsintäalueilla esiintyviin luontotyyppeihin ja luontodirektiivin liitteen II lajeihin, koska lumipeite ja jäätynyt maaperä estävät maastoajoneuvojen luontotyypeille ja kasvillisuudelle kohdistuvat vaikutukset. Lisäksi olemassa olevat esiintymät otetaan huomioon koneiden kulkureittien ja näytteenoton suunnittelussa.

Tutkimusten ei myöskään katsota aiheuttavan haittaa luontodirektiivin liitteen II eläinlajeille (pohjanharmoyökkönen, ahma ja saukko), vaikkakin koneellisesta näytteenotosta saattaa aiheutua lyhytaikaista paikallista häiriötä ahmalle ja saukolle.

Arviointien mukaan myös hankkeen vaikutukset suojeluperusteena oleviin lintuihin jäävät vähäisiksi. Hankkeella ei ole vaikutuksia muuttolintuihin, koska tutkimukset tehdään taivella. Paikkalintuihin tutkimuksista voi aiheutua vähäisiä häiriövaikutuksia.

Malminetsintähakemusalueilla on useita päiväpetolintujen pesäreviirejä: muuttohaukka, maakotka, merikotka ja sääksi. Natura-arvioinnin mukaan hankkeesta ei aiheudu ko. lajeille heikentäviä vaikutuksia, kun malminetsintätoimenpiteet lopetetaan viimeistään huhtikuun puolivälin mennessä.

Malminetsinnän (Kirakka-aapa, Mätäsaapa, Postoaapa, Tarpoma ja Tenniö) yhteisvaikutukset ja vaikutukset Koitelaisen Natura-alueen eheyteen

FQM FinnEx Oy:n viisi malminetsintähakemusta Pomokairan alueella käsittävät yhteensä noin 300 km². Lisäksi alueella on ainakin yksi toisen yhtiön valtaushakemus sekä karenssissa olevia alueita. Natura-arviointien mukaan FQM FinnEx Oy:n suunnittelemissa geofysiikan tutkimuksilla, pohjamoreenin näytteenotolla (BOT-menetelmä) sekä kallioperänäytteenotolla (Scout-menetelmä) ja syväkairauksilla ei ole yhteisvaikutukset huomioon ottaen merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Pomokairan suojeluperusteisiin.

Yhteenvetona Natura-arvioinnissa todetaan, että tutkimushankkeesta ei aiheudu suojeluperusteena oleville luontotyypeille tai lajeille eikä myöskään Natura-alueelle kokonaisuutena merkittäviä heikentäviä vaikutuksia.

Lapin ELY-keskuksen lausunto

Arvioinnin asianmukaisuus

ELY-keskus toteaa, että Natura-arvioinnin tarkoituksena on selvittää, aiheutuuko suunnitelluista toimenpiteistä merkittävästi heikentäviä vaikutuksia alueen suojeluperusteille. Natura-arvioinnissa tulee siten esittää malminetsintämenetelmät sekä toiminnan määrä ja laatu riittävän tarkasti siten, että toiminnasta aiheutuvat vaikutukset voidaan tunnistaa.

Tutkimusmenetelmät ja tutkimusten määrä

ELY-keskus toteaa, että Kirakka-aavan, Mätäsaavan ja Postoaavan Natura-arvioinneissa ei ole esitetty mitään tietoja maaperä- ja kallioperänäytteenoton määristä.

Tarpoman ja Tenniön alueille on tehty alustavat tutkimussuunnitelmat. Suunnitelmien mukaan Tarpoman alueella on kaksi tutkimusaluetta: Soasaapa ja Siiapa. Soasaavalla on kolme pohjamoreenin näytteenottolinjaa, joilla on yhteensä 83 pistettä. Lisäksi on neljä syväkairausaluetta ja kolme yksittäistä syväkairauspistettä. Siiavalla on seitsemän pohjamoreenilinjaa, joilla on yhteensä 72 pistettä. Lisäksi Siiavalla on kolme syväkairausaluetta ja kaksi yksittäistä syväkairausta.

Tenniön alueella on suunnitelman mukaan yksi tutkimusalue: Postoselkä. Ko. alueella on seitsemän pohjamoreenilinjaa, joilla on 215 näytteenottopistettä, sekä yksi syväkairausalue. Syväkairausalueille on tarkoitus tehdä 1–3 kairausta.

Tähän liittyen ELY-keskus huomauttaa, että vaikka Natura-arvioinneissa on esitetty yllä mainitut tutkimussuunnitelmat, niissä todetaan hieman ristiriitaisesti, että tarkempia tietoja näytteenottoiminnan sijoittumisesta ei ole käytettävissä, minkä vuoksi FQM FinnEx Oy:n suunnitteleman malminetsinnän katsotaan vaikuttavan malminetsintähakemusalueisiin kokonaisuudessaan. Tämä siis viittaa siihen, että yhtiöllä on tarkoitus tehdä tutkimuksia myös muualla kuin alustavissa tutkimussuunnitelmissa mainituilla alueilla. Myös Kirakka-aavan, Mätäsaavan ja Postoaavan Natura-arvioinneissa vaikutusalueena pidetään koko malminetsintähakemusaluetta, mikä tarkoittanee, että näytteenottoa voidaan tehdä koko alueella.

ELY-keskus toteaa myös, että tutkimussuunnitelmissa ei ole mitään mainintaa Scout-laitteella tehtävistä kallioperänäytteenotosta eikä siihen liittyvästä liikkumisen määrästä. Natura-arvioinneissa esitettyjen menetelmäkuvausten perusteella saa kuitenkin sen käsityksen, että Scout-menetelmä olisi pohjamoreeninäytteenoton lisäksi toinen keskeinen näytteenottomenetelmä alueiden tutkimuksessa. Edellä esitetyn perusteella ELY-keskus toteaa, että kokonaiskuva malminetsintähankkeesta jää Natura-arvioinneissa epäselväksi.

Aineisto ja maastotarkistukset

Kirakka-aavan, Mätäsaavan ja Postoaavan Natura-arvioinneissa ei ole tehty kasvillisuus- tai luontotyyppikartoituksia. Näiden osalta Natura-arviointi perustuu pelkästään Metsähallituksen tuottamaan luontotyyppiaineistoon ja tiedossa oleviin uhanalaisesiintymiin (ympäristöhallinnon Eliölajit-tietojärjestelmä).

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan pelkästään olemassa oleva aineisto ei ole riittävä luotettavan Natura-arvioinnin laatimiseksi silloin, kun tehdään maa- ja kallioperänäytteenottoa, vaan olemassa olevia tietoja tulee täydentää hankesuunnitelman perusteella. Esimerkiksi lajistotiedot ovat puutteellisia, koska Pomokairan alueella ei ole tehty systemaattisia uhanalaisinventointeja, vaan tiedot perustuvat suureksi osaksi otantaluonteisiin inventointeihin. Lisäksi on huomattava, että luontotyyppitiedot perustuvat osaksi ilmakuvatulkintoihin, jolloin on mahdollista, että pienialaisia luontotyyppisiä voi puuttua tiedoista.

Tarpoman alueella kasvillisuusselvityksiä on tehty sekä Soasaavan että Siiaavan tutkimusalueilla ja Tenniön alueella vastaavasti Postoselän tutkimusalueella. Maastotutkimukset ovat koostuneet kasvillisuuskartoituksista pohjamoreenin näytteenottoinjojen suoalueilla, etenkin letoilla ja lettorämellä sekä jokien, purojen ja lähteiden ja tiedossa olevien uhanalaisten lajien esiintymien ympäristössä. Syväkairausalueilta on laadittu kasvillisuus- ja luontotyyppikuvaukset. Lisäksi tiedossa olevat yksittäiset syväkairauspisteet on tarkastettu noin 100 metrin säteellä kairauspaikasta.

ELY-keskus pitää tehtyjä kasvillisuuskartoituksia riittävinä suunniteltujen pohjamoreenilinjojen ja tiedossa olevien syväkairauspisteiden osalta. Kairausalueet ovat puolestaan laajoja alueita ja siitä johtuen niillä ei ole kartoitettu kattavasti uhanalaista lajistoa, kuten maastotyöraportissa (liite 5) on todettu. ELY-keskus katsoo, että näillä alueilla kairausten tekeminen edellyttää kairauspisteiden kasvillisuuden tarkistamista ja tarpeen mukaan kairauspisteen siirtämistä niin, ettei rauhoitettujen ja/tai uhanalaisten lajien esiintymille aiheuteta haittaa.

ELY-keskus huomauttaa lisäksi, että malminetsintähankkeen vaikutukset suojeluperusteena oleviin lintudirektiivin liitteen I lajeihin on arvioitu kovin yleisesti. Arvioinnin mukaan paikkalintuihin kohdistuu vain hyvin vähäisiä vaikutuksia, koska työt ajoittuvat talveen. ELY-keskus toteaa, että näytteenotosta johtuvat häiriöt kohdistuvat paikkalinnuista lähinnä pöllöihin, jotka aloittelevat pesintää jo kevättalvella. Mahdollisia vaikutuksia voidaan pienentää ottamalla huomioon tiedossa olevat ja havaitut pöllöjen pesimäpaikat.

Päiväpetolintujen osalta katsotaan, että hankkeesta ei aiheudu merkittävästi heikentäviä vaikutuksia, kun työt lopetetaan viimeistään huhtikuun puoleen väliin mennessä. ELY-keskus huomauttaa, että tässä yhteydessä jää epäselväksi, mihin Natura-arvioinneissa esitetty johtopäätös perustuu, koska malminetsintäalueilla ja niiden läheisyydessä esiintyy sekä maakotka että merikotka, joiden pesimäaika alkaa jo kevättalvella. Lisäksi hankkeen vaikutusalueena on koko malminetsintäalue, mikä tarkoittanee, että koneellista näytteenottoa voidaan tehdä eri puolilla malminetsintäalueita.

Yhtiön toimittamat lisätiedot malminetsinnästä Pomokairan alueella

ELY-keskus pyysi lisätietoja yhtiöltä (15.7.2014) liittyen malminetsintämenetelmiin, tutkimusalueisiin ja tutkimusten/näytteenoton määriin. Täydennyksenä yhtiö on toimittanut ELY-keskukselle yleiskuvaukset geokemiallisesta näytteenotosta ja Kati Oy:n kairaustoiminnasta. Tutkimusten laajuuteen liittyen yhtiö on lisäksi sähköpostilla (13.8.2014) ilmoittanut, että *"on ilmeistä, että tutkimuksia/näytteenottoa tullaan tekemään enemmän kuin on Natura-arvioinnissa esitetty"*.

Tähän liittyen ELY-keskus toteaa, että Natura-arviointi tehdään sen vuoksi, että ennakoita voidaan varmistaa, ettei hankkeella tai suunnitelmalla ole merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Natura-alueiden suojeluperusteisiin. Näin ollen myös malminetsintähankkeiden vaikutukset suojeluperusteisiin tulee olla selvillä jo malminetsintäluopapäätöstä tehtäessä eikä vaikutusten selvittämistä voida jättää myöhempien menettelyjen varaan. Tutkimushanketta ei siten voi muuttaa enemmän luonnonympäristöön vaikuttavaksi ilman, että hankkeen vaikutukset on arvioitava uudelleen luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesti.

Yhteisvaikutusten arviointi

ELY-keskus huomauttaa, että yhteisvaikutusten arviointi on oleellinen osa luonnonsuojelulain (1096/1996) 65 §:n mukaista Natura-arviointia. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan samalle Natura-alueelle kohdistuvien hankkeiden vaikutukset olisi järkevää arvioida yhteisessä Natura-arvioinnissa. Useissa tapauksissa tämä helpottaisi kokonaisvaikutusten arviointia.

Yhteenveto

ELY-keskus toteaa, että Kirakka-aavan, Mätäsaavan ja Postoaavan Natura-arvioinneissa malminetsintähanke ja siitä aiheutuvat vaikutukset on kuvattu niin puutteellisesti, ettei arvioinnin perusteella voida luotettavasti arvioida, heikentääkö toiminta merkittävästi Pomokairan Natura-alueen suojeluarvoja.

Jos Kirakka-aavan, Mätäsaavan tai Postoaavan malminetsintäalueilla on tarve tehdä pohjamoreenin näytteenottoa, kallioperänäytteenottoa Scout-menetelmällä tai syväkairauksia, Natura-arviointia pitää täydentää. Geofysikaalisten tutkimusten osalta arviointia ei tarvitse täydentää.

Tarpoman ja Tenniön Natura-arvioinnit ovat perustuneet tutkimussuunnitelmiin ja olemassa olevaa luontotietoa on täydennetty maastokartoituksin. ELY-keskus katsoo, että Tarpoman ja Tenniön alueita koskevia Natura-arviointeja voidaan pitää asianmukaisina ja riittävinä sen arvioimiseksi heikentävätkö tutkimussuunnitelmissa esitetty pohjamoreenin näytteenotto ja yksittäiset syväkairaukset merkittävästi Pomokairan niitä luonnonarvoja, joiden vuoksi Pomokaira on hyväksytty Natura 2000 -verkostoon.

Malminetsinnän vaikutukset Tarpoman ja Tenniön malminetsintähakemusalueilla Koitelaisen Natura-alueen suojeluperusteisiin

Luontodirektiivin luontotyytit

Pohjamoreenin näytteenottolinjojen pituus Tarpoman Soasaavan ja Siiaavan sekä Tenniön Postoaavan tutkimusalueilla on yhteensä noin 10,7 kilometriä ja näytteiden määrä noin 370. Syväkairausten määrä on Natura-arviointien ja maastotyöraporttien (liite 5) mukaan korkeintaan 30 kairausta.

Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan yllä esitettyssä laajuudessa tehdyillä pohjamoreenin näytteenotolla ja kairauksilla ei ole

luonnonsuojelulain mukaisia merkittävästi heikentäviä vaikutuksia alueella esiintyviin luontotyyppeihin, kun tutkimukset tehdään talvella, maan ollessa jäässä ja lumipeitteinen. Lisäksi kairauksissa syntyvä soija tulee kerätä pois kairauspaikoilta.

Luontodirektiivin kasvilajit

Pomokairan Natura-alueen suojeluperusteena olevista luontodirektiivin liitteen II lajeista Soasaavan, Siiaavan ja Postoselän alueella esiintyvät lettorikko ja lapinleinikki. Lisäksi alueella esiintyy kiiltosirppisammalta, joka kuuluu myös luontodirektiivin liitteen II lajeihin.

Lettorikko, lapinleinikki ja kiiltosirppisammal ovat rauhoitettuja lajeja (luonnonsuojeluasetus 160/1997, liite 3 a). Lettorikko ja lapinleinikki ovat lisäksi luontodirektiivin liitteen IV (b) lajeja, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua. Rauhoitettujen lajien hävittäminen on kielletty luonnonsuojelulain (1096/1996) 42 § 2. momentin nojalla.

Lettorikko ja kiiltosirppisammal ovat myös uhanalaisia (luonnonsuojeluasetus 160/1997, liite 4), vaarantuneeksi (VU) luokiteltuja lajeja.

Tutkimusalueilla esiintyy myös muita uhanalaisia lajeja, jotka tulisi ottaa malminetsinnässä huomioon luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Tällaisia ovat lettosara, suikeanoidanlukko, silmuhiirensammal ja lettokehräsammal. Uhanalaisuusluokituksessa ko. lajit on arvioitu vaarantuneiksi (VU) lajeiksi. Lisäksi alueilla esiintyy useita silmällä pidettäviä lajeja.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan pohjamoreenin näytteenottoa ja yksittäisiä syväkairauksia koskevat maastokartoitukset ovat riittäviä varmistamaan, ettei Soasaavan, Siiaavan ja Postoselän alueille suunnitellulla näytteenotolla ole luontodirektiivin liitteen II lajeihin merkittävästi heikentäviä vaikutuksia, kun tiedossa olevat esiintymät otetaan tutkimusten suunnittelussa huomioon. Lisäksi syväkairausalueilla tulee tarkistaa yksittäisten kairauspaikkojen lajisto, ettei kairauksilla vahingoiteta rauhoitettujen ja/tai uhanalaisten lajien esiintymiä. Tarkempia työsuunnitelmia laadittaessa tulee käyttää uusimpia lajietietoja.

Lintudirektiivin liitteen I lajit

Pomokairan Natura-alueella on useita päiväpetolintujen revierejä. Maakotka, merikotka ja muuttohaukka ovat uhanalaisia ja erityisesti suojeltavia lajeja (luonnonsuojeluasetus liite 4). Uhanalaisuusluokituksessa ne kuuluvat luokkaan vaarantunut (VU). Kalasääski kuuluu silmälläpidettäviin lajeihin. Rauhoitettujen lintulajien tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänkierron kannalta tärkeillä paikoilla on luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan kielletty.

Soasaavan ja Postoselän tutkimusalueilla on muuttohaukan ja sääksen pesäreviirit. Koska koneellinen näytteenotto ja geofysikaaliset mittaukset tehdään talvella, päättyen viimeistään huhtikuun puoleen väliin mennessä, ei toiminnasta ELY-keskuksen näkemyksen mukaan aiheudu häiriötä näille lajeille.

Lisäksi ELY-keskus toteaa, että koneellisessa näytteenotossa tulee ottaa huomioon tiedossa olevat ja havaitut pöllöjen pesimäpaikat.

Lentomittaukset, Kirakka-aapa, Mätäsaapa, Postoaapa, Tarpoma ja Tenniö

Kaikilla malminetsintäalueilla yhtenä tutkimusmenetelmänä on mainittu lentomittaukset. Lentomittauksia tehtäessä on otettava huomioon malminetsintäalueilla ja niiden läheisyydessä olevat petolintujen reviirit. Maakotkan pesintä alkaa helmikuun puolivälissä (15–31.7.) ja merkkotkan maaliskuun puolivälissä (15.3.–31.7.). Petolintujen suojelemiseksi reviirit tulee tarkistaa Metsähallitukselta ja noudattaa Metsähallituksen asettamia rajoituksia.

Pomokairan–Tenniöaavan soidensuojelualue

Kirakka-aavan, Postoaavan ja Tenniön malminetsintäalueet sijoittuvat Pomokairan–Tenniöaavan soidensuojelualueelle.

Pomokairan Natura-alue on toteutettu osaksi perustamalla Pomokairan–Tenniöaavan soidensuojelualue. ELY-keskus huomauttaa, että soidensuojelualueella tulee ottaa huomioon alueen rauhoitussäännösten asettamat rajoitukset malminetsinnälle.

Pomokairan–Tenniöaavan soidensuojelualueen perustamissäännös on laki eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi (851/1988). Aluetta koskevat rauhoitussäännökset ovat asetuksessa eräistä valtion omistamille alueille perustetuista soidensuojelualueista (852/1988). Soidensuojelualueella on asetuksen mukaan kielletty mm. ojitus, maa-ainesten ottaminen sekä maa- ja kallioperän vahingoittaminen. Asetuksen 3 § sallii kuitenkin toimenpiteet, jotka ovat välttämättömiä geologista tutkimusta tai malminetsintää varten edellyttäen, että siihen on saatu ympäristöministeriön lupa.

Yhteenveto

ELY-keskus toteaa, että Kirakka-aavan, Mätäsaavan ja Postoaavan Natura-arvioiteja tulee täydentää, jos alueilla on tarve tehdä maaperä- ja kallioperänäytteenottoa. Geofysikaalisten tutkimusten osalta arvioiteja ei tarvitse täydentää.

Tarpoman ja Tenniön alueiden osalta ELY-keskus katsoo, että FQM FinnEx Oy:n malminetsintähankkeella ei ole merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Pomokairan luontoarvoihin, mikäli tutkimukset toteutetaan

talvella ja siinä laajuudessa kuin ne on Natura-arvioinneissa kuvattu. Lapin ELY-keskus toteaa myös, että Natura-arviointia täydennettävä, mikäli maaperä (BOT-menetelmä) - ja/tai kallioperänäytteenoton (syväkairaukset) määrää lisätään. Natura-arviointia on täydennettävä myös, jos tutkimuksia tehdään sellaisilla menetelmillä (esim. Scout-menetelmä), joita ei ole Natura-arvioinnissa arvioitu tai yhtiö laajentaa näytteenoton sellaisille alueille, joita ei ole selvitetty Natura-arvioinnissa.

ELY-keskus esittää lisäksi, että yhtiö toimittaa etukäteen tutkimussuunnitelmat ELY-keskukselle ja Metsähallitukselle. ELY-keskus katsoo myös, että yhtiön tulee seurata näytteenoton vaikutuksia Pomokairan malminetsintäalueilla erikseen sovitun suunnitelman mukaisesti. Vaikutusten seuranta on tärkeää, koska Natura-alueilla on useita malminetsintähankkeita. Seurantatieto auttaa jatkossa arvioimaan perusteellisemmin eri hankkeiden yhteisvaikutukset.

Luonnonsuojeluyksikön päällikkö

Päivi Lundvall

Yli tarkastaja

Liisa Viitala

TIEDOKSI

Ympäristöministeriö / Aulikki Alanen

Metsähallitus Lapin luontopalvelut / Kristiina Hoikka

Lapin luotopalvelut
PL 8016
96101 Rovaniemi

5.9.2014

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Tukes
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi

Viite: Lausuntopyyntönne sähköpostilla 11.2.2014

LUONNONSUOJELULAIN 65§ MUKAINEN LAUSUNTO POMOKAIRAN JA KOITELAISEN NATURA-VAIKUTUSTEN ARVIOINNISTA

Tukes pyytää Metsähallitukselta alueen hallinnasta vastaavana viranomaisena lausuntoa Pomokairan ja Koitelaisen Natura-alueiden kaivoslain mukaisten malminetsintälupien Natura-arvioinnista. FQMFinEx (myöhemmin yhtiö) on toimittanut Metsähallitukselle 7.2.2014 päivätyt arvioinnit kirjeitse. Arvioinnit on jaettu seitsemään osaan malminetsintähakemusalueiden mukaisesti (Allema, Keikkuma, Kirakka-aapa, Mätäsaapa, Postoaapa, Tarpoma ja Tenniö). Näistä Allema ja Keikkuma sijaitsevat Koitelaisen kairan Natura-alueella ja muut Pomokairan Natura-alueella. Tässä lausunnossa on kaikista näistä arvioinneista lausuttu kootusti hankkeiden samankaltaisuuden vuoksi.

Pöyry Oy on laatinut Natura-vaikutusten arvioinnit yhtiön malminetsintähankkeesta. Malminetsintää on tarkoitus tehdä samoilla menetelmillä koko hakemusalueella. Tutkimusten määrä, laajuus ja sijoittuminen on esitetty arvioinnin liitteenä olevissa maastoraporteissa (päivätyt 22.1.2014 ja 13.11.2013).

Lapin ELY-keskus on pyytänyt yhtiötä tarkentamaan arvioita menetelmien, tutkimusalueen ja näytteenoton määrän osalta. Yhtiö on toimittanut lisätiedot 11.8.2014 ja 13.8.2014. Metsähallituksen lausunnolle on myönnetty lisäaikaa 5.9.2014 saakka.

Alueiden suojelutavoitteet

Arvioinnin kohteena ovat malminetsintähankkeen vaikutukset Koitelaisen (FI130116) ja Pomokairan (FI1301712) Natura 2000-alueilla. Molemmat alueet on hyväksytty suojeluverkostoon sekä SCI- että SPA -alueina. Lisäksi Ilmakkaavan ja

Pomokairan-Tenniöaavan alueet on perustettu luonnonsuojelulain mukaisina soidensuojelualueina (laki 851/1988). Kirakka-aavan, Postoaavan ja Tenniön malminetsintäalueilla toiminnassa on huomioitava suojelualan rauhoitussäännökset (1988/852), lisäksi välttämättömiin toimenpiteisiin malminetsintää varten on haettava lupaa myös ympäristöministeriöstä.

Arvioinnissa käytetty aineisto

Arvioinnissa on käytetty Natura-tietokannan tietoja sekä Metsähallituksen ja Lapin ELY-keskuksen luontotyyppi- ja lajiaineistoja (Eliölajit-tietojärjestelmästä 13.11.2013 ja Metsähallitukselta petolintujen osalta 2013). Lisäksi maastoinventointeja on tehty Pöyry Oy:n toimesta 23. – 29.7.2012 ja 29.6. – 7.7.2013. Maastoselvitykset ovat kohdentuneet yhtiön esittämille syväkairauspisteille ja -alueille (ks. taulukko 1) sekä osalle pohjamoreenin näytteenottoalinjoista (taulukko 2). Luontoselvityksissä esitetyt syväkairauspisteet on tarkistettu maastossa ja alueilla kuljettu reitti on esitetty kartoilla. Sen sijaan syväkairausalueita ei ole inventoitu kattavasti. Pohjamoreenin kairauspisteillä (BOT) on käyty paikoitellen, mutta ei kaikkialla. Muutoin menetelmien ja toimenpiteiden vaikutusten arviointi perustuu Metsähallituksen luontotyyppiaineistoon ja lajiaineistoon. Aineistoa pidetään kokonaisuudessaan kattavana ja riittävän luotettavana Natura-arvioinnin laatimiseen. Metsähallitus on aineiston kattavuudesta ja luotettavuudesta eri mieltä ja pitää sitä riittämättömänä koko hankkeen arviointia ajatellen.

Metsähallitus kiinnittää huomiota siihen, että Natura-arviointia varten tehdyn maastotyön osuus on ollut hyvin vähäinen tai osalla malminetsinnän hakemusalueista ei ole tehty luontoselvityksiä lainkaan (kuten Pomokairan Kirakka-aapa, Mätäsaapa ja Tenniö sekä Koitelaisen Keikkuman osa-alue 3). Koko hakemusalueella on kuitenkin tarkoitus käyttää kaikkia esiteltyjä menetelmiä.

Metsähallituksen mielestä aineisto on riittävä vaikutusten arviointia varten vain maastoraporteissa esitetyillä syväkairauspisteillä (taulukko 1). Kaikilla niillä on käyty ja tarkistettu ympäristö 100 m säteellä. Sen sijaan syväkairausalueiden inventointi pitää tehdä tarkemmin, sitten kun näytteenottokohtat ovat tiedossa. Alueet ovat suuria, ja niille on suunniteltu koosta riippuen 1 – 3 kpl syväkairauspisteitä. Alueiden kattava kartoitus ei ole ollut mahdollista, kuten maastoraportissakin todetaan. Myöskään syväkairauskoneiden reittejä ei ole tarkistettu lainkaan ja pohjamoreenin näytteenottokohteilla on inventoitu riittävän tarkasti vain paikoitellen. Metsähallitus on sitä mieltä että olemassa olevien tietojen perusteella ei ole mahdollista todeta, että heikentäviä vaikutuksia direktiivin II liitteen lajeille tai luonnonsuojelulain mukaiselle uhanalaiselle lajistolle ei aiheudu. Myös pienialaisten ja rehevien luontotyyppien koskemattomuus on epävarmaa ilman lisäselvityksiä.

Metsähallituksen luontotyyppiaineisto perustuu Koitelaisen ja Pomokairan alueella valtaosin (noin 70 % pinta-alasta) ilmakuvatulkintaan tai on kartoitettu lumisena aikana, jolloin erityisesti pienialaiset ja rehevät kohteet sekä purot ja lähteet jäävät havaitsematta Metsähallituksen mielestä kasvillisuuteen vaikuttavien menetelmien käyttö edellyttää maastoselvityksiä toimenpidekohteilla. Syväkairaamisen edellytys on, että pisteet ja koneiden kulkureitit on riittävällä tavalla tarkistettu maastossa ja varmistuttu siitä, että toiminta ja vaikutukset eivät kohdistu lajiesiintymille tai herkille luontotyyppille. Pohjamoreenin näytteenotto voi esitetyllä tavalla tehtynä mahdollisesti aiheuttaa heikennyksiä lajiesiintymille. Esimerkiksi sammalet voivat

esiintyä hyvin pienialaisina kasvustoina, jolloin kasvuston häviäminen on mahdollista jos näytteenotto tapahtuu esiintymän päällä. Metsähallituksen mielestä myös pohjamoreenin näytteenoton osalta maastotarkistukset tulee tehdä yleispiirteisesti vähintään direktiivin sekä uhanalaisten ja rauhoitettujen lajien osalta. Jos lajistokartoituksia ei tehdä, tulee tehdä uhanalaisten ja direktiivin lajien potentiaalisten elinympäristöjen poissulkeva inventointi. Nämä elinympäristöt ovat usein juuri pienialaisia ja reheviä kohteita.

Luontotietojen täsmällinen esittäminen on arvioinnin perusta. Metsähallitukselta saadut luontotyyppiaineistot olisivat olleet tarkemmat kuin Natura-tietokannan tämänhetkinen tieto ja molemmat tiedot olisi ollut havainnollista esittää rinnakkain. Esimerkiksi Koitelaisen Natura-tietokannassa lettojen osuus on hyvin vähäinen (3 %) kun Metsähallituksen arvion mukaan niiden osuus on noin 15 % ja niitä esiintyy koko alueella, ei vain etelässä. Lisäksi halutaan huomauttaa, että luontotyyppiaineistoa on päivitetty arvioinnin jälkeen, ja mm. Koitelaisen alueella olevista luontotyypeistä ainakin huurreammallähteet ja kalkkilammet puuttuvat nyt tehdystä arvioinnista. Uusimmat luontotyyppitiedot pitää tarkistaa Metsähallitukselta ennen toimenpiteitä. Metsähallituksen tietokannassa olevat letot on kaikki tarkistettu maastossa, joten niiden sijainti ja raja-alue on arviointia varten riittävän luotettavaa tietoa. Johtuen ilmakuvatulkinnasta kaikkia lettokohteita ei silti ole alueilta löydetty.

Maastoraporteissa on esitetty malminetsinnän vaikutusten seurantatuloksia näytteenottoalueilla (Rookki, Ryti, Siiapa ja Postoselkä). Keikkuman Rookkissa on tehty 3 kpl syväkairauksesta, joiden jäljet olivat vuoden 2012 maastokäynnillä vielä selvästi näkyvissä. Pohjamoreenin näytteenotosta ei ole todennäköisimmin jäänyt jälkiä muutoin kuin kulkemisesta paikoitellen, koska maastokäynneillä itse näytteenoton jälkiä ei havaittu. Metsähallitus kiinnittää huomiota siihen, että aiemmin tehtyjä toimenpiteitä on Koitelaisen alueella myös Satovaarassa ja Satojärvellä, missä on tehty pohjamoreenin näytteenottoa ja syväkairauksia Natura-alueella.

Hankkeen kuvaus

Malminetsintää tehdään koko hankealueella samoilla menetelmillä. Käytettäviä menetelmiä ovat syväkairaus, pohjamoreeninäytteenotto (BOT), kallionäytteenotto (Scout) sekä geofysikaaliset mittaukset (EM-mittaukset, magneettiset mittaukset, gravimetriset mittaukset ja lentomittaukset). Liikkuminen ja laitteiden siirtäminen tapahtuu moottorikelkalla ja tela-alustaisilla kulkuneuvoilla. Kaikki koneellista liikkumista edellyttävä työ tehdään talvella. Malminetsintähakemuksessa mainitaan lisäksi vuodenajasta riippuen mönkijän käyttäminen.

Geofysikaaliset mittaukset tehdään jaloin tai suksin ja kannettavilla laitteilla tai mittalaitteiden ja miehistön kuljettamiseen käytetään moottorikelkkoja, suksia ja ahkiota. Mittaukset tehdään talvella. Lentomittaukset tehdään lentokoneella tai helikopterilla. Pohjamoreeninäytteenottoa tehdään (BOT) iskuvasaralla. Näytteenottaja liikkuu kumitela-alustaisella maastoajoneuvolla (leveys 2 m ja pituus 4 tai 8 m, riippuen onko ajoneuvo yksi- vai kaksiosainen). Näytteenottimen koko on 4 cm. Soijaa ei muodostu. Kallioperänäytteenottoa tehdään kairaamalla (Scout). Näytteenottaja liikkuu kumitela-alustaisella maastokulkuneuvolla (leveys 2,5 m ja pituus noin 5 m). Näytteenottimen koko on 7 cm ja 3 m. Soijaa muodostuu noin 1 – 2 kg/metri, joten soijaa ei tarvitse kerätä. Maahan ei jää suojaputkea. Syväkairaus tehdään KATI:n kumitela-alustaisella laitteistolla, jossa on soijan keräysyksikkö.

Soija kerätään syväkairauskohteilla. Tutkimusten loppuvaiheessa saatetaan kairata yksittäisiä kairareikiä rajatulla alueella. Mikäli kairauksia tehdään laajamittaisemmin, tullaan hakemaan luvanmuutosta. Vedenottoa ei ole kuvattu.

Hankkeen laajuus on tarkemmin kuvattu kahdessa maastoraportissa, joissa syväkairauspisteet ja -alueet sekä pohjamooreenin näytteenottolinjat (BOT) on esitetty ilmakuva- ja karttoilla. Myös luontoselvitysten aluerajaukset ja maastossa kuljetut reitit on esitetty. Yhteensä syväkairauspisteitä on suunniteltu 12 kpl ja -alueita 13 kpl (taulukko 1). Osa syväkairauspisteistä ja -alueista ovat päällekkäisiä. Pohjamooreenin näytteenottopisteitä on yhteensä 977 kpl (47 tutkimuslinjalla). Scout-menetelmällä tehtävää kallionäytteenottoa tai syväkairauskoneiden tai muiden koneiden kulkureittejä ei ole esitetty lainkaan. Pomokairan Kirakka-aavan, Postoaavan ja Mätäsaavan alueilla sekä Koitelaisen Keikkuman osa-alueella 3 ei ole vielä tiedossa näytteenoton laajuus tai sijoittuminen eikä luontoselvityksiä.

Metsähallituksen näkemyksen mukaan koko hankkeen vaikutuksia ei ole mahdollista arvioida, koska näytteenoton laajuus ja kohdentuminen ei ole tiedossa. Natura-arvioinneissa jää epäselväksi, millainen suunnitelma lopulta aiotaan toteuttaa ja kuinka paljon näytteenottoa milläkin menetelmällä hankkeessa on aiottu tehdä. Toimenpiteiden kestoa tai käytettäviä kulkureittejä ei ole voitu arvioida. Ei ole myöskään selvästi määritelty milloin yksittäisten tutkimusten luonne muuttuu laajamittaisemmaksi. Yhtiön ilmoituksen mukaan (sähköposti 13.8.2014) ”tutkimuksia ja näytteenottoa tullaan tekemään enemmän kuin on Natura-arvioinnissa esitelty ja toisaalta arvioinnissa esitetyjä tutkimuksia ja näytteenottoja ei välttämättä toteuta sellaisenaan.” Lisäksi todetaan, että näytteenottojen määrä tai kohdentuminen malminetsintäalueella ei ole tiedossa ennen kuin geofysiikan mittauksia on tehty.

Taulukko 1. Luontoselvityksissä esitettyjen syväkairauskohteiden lukumäärä. Kursiivilla inventointien aikaan jo tehdyt työt.

Alue	Nimi	Pisteitä / 2014	Alueita / 2013
Tarpoma	Soasaapa	3	4
	Siaapa	2	3
Keikkuma	Rookki	3	
	Lomavaara (Ryti, Keikkuma-Vitikko, Bonanza), Osa-alueet A-D		5
Allema	Sonniharju-Uuttukoskenmaa	4	
Tenniö	Postoselkä		1

Taulukko 2. Luontoselvityksissä esitettyjen pohjamooreenin näytteenoton lukumäärä (pm = pohjamooreenin näytteenottopiste, linj. = näytteenottolinjat). Kursiivilla inventointien aikaan jo tehdyt työt.

Alue	Nimi	Pisteitä / 2014	Pisteitä / 2013
Tarpoma	Soasaapa	Pm 83/3 linj.	
	Siaapa	Pm 72/7 linj.	
Keikkuma	Rookki		
	Ryti	Pm 180/10 linj.	
	Osa-alueet A-D		Kpl?

Allema	Sonniharju-Uuttukoskenmaa	Pm 427/21 linj.	
Tenniö	Postoselkä	Pm 215/7 linj., joista 68 kpl tehty	

Vaikutukset ja lievennyskeinot

Vaikutusalue on koko malminetsintähakemusten alue, koska tarkempia näytteenottosuunnitelmia ei vielä ole tehty kaikkialle. Luontotyypeihin ja lajeihin kohdistuviksi vaikutuksiksi on arvioitu koneiden aiheuttamat jäljet maastossa, fyysiset vaikutukset uhanalaiselle kasvilajistolle ja suorat vaikutukset lajien esiintymisympäristöön sekä häiriövaikutukset petolintujen pesintään pesintäkauden alussa.

Pohjamoreeni- (BOT) ja kallionäytteenotolla (Scout) ei ole arvioitu olevan heikentäviä vaikutuksia luontotyypeille, koska näytteenotto tapahtuu talvella, jolloin lumipeite ja jäätyneet maaperä estävät luontotyypeille ja kasvillisuudelle aiheutuvat vaikutukset ja koska koneiden kulkureiteiltä ei kaadeta puita ja koneiden pintapaine on alhainen. Lisäksi varmistetaan etukäteen, että kairauspiste ei osu lajistokohteelle. Syväkairauskoneen osalta koneen kulkureitit kartoitetaan kairauspisteiden lisäksi. Näytteenoton sijoittumisen, keston ja kulkemisen vaikutuksia ei ole kokonaisuutena arvioitu. Vaikutusten pinta-alaa ei ole ilmoitettu. Geofysikaalisia tutkimuksia tehdään koko malminetsintäalueella talviaikana. Kaikki koneellista liikkumista edellyttävä työ tehdään talvella. Maastoajoneuvojen kulkureittinä suositellaan käytettäväksi olemassa olevia kulkureittejä ja luontaisesti avoimia alueita. Lähteiset ja tihkupintaiset, talvellakin avovetenä pysyvät alueet kierretään. Kulkureittien suunnittelussa huomioidaan uhanalaishavainnot. Mahdollinen heikentävä vaikutus petolintujen pesintään voidaan välttää toiminnan ajoittamisella. On arvioitu, että jos toimenpiteet päättyvät viimeistään huhtikuun puolivälissä, vaikutuksia ei aiheudu. Luontodirektiivin II lajeille (lapinleinikki, lettorikko, kiiltosirppisammal ja isonuijasammal) ei arvioida aiheutuvan merkittäviä heikentäviä vaikutuksia, koska toiminta on lyhytkestoista, tapahtuu talvella ja olemassa olevat esiintymät otetaan huomioon koneiden kulkureittien ja näytteenoton suunnittelussa.

Metsähallitus toteaa, että esitettyjen menetelmien vaikutuksia on tunnistettu hyvin. Lähtökohtaisesti valitut toiminnan aika- ja paikkarajoitukset ovat tehokkaita lievennyskeinoina. Metsähallitus kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että esitettyjen lievennyskeinojen (esim. esiintymän tai luontotyypin kiertäminen, lintujen pesinnän huomioiminen) toimeenpano edellyttää toimenpidealueilla kattavampia maastoselvityksiä, kuin arviointia varten on nyt tehty. Metsähallituksen mielestä näytteenottosuunnitelmaan liittyy useita puutteellisuksia ja luontovaikutusten arviointi koko hankkeen osalta ei ole käytännössä mahdollista esitettyjen tietojen perusteella. Geofysikaalisten mittausten ja inventoitujen syväkairauspisteiden osalta arviointi on sen sijaan todennäköisesti oikea, ja lievennyskeinoja käyttäen vaikutukset alueen suojeluperusteisiin jäävät vähäisiksi.

Metsähallitus haluaa lisäksi tarkentaa vaikutusten arviointia muutamissa kohdin. Toimijan on oltava selvillä uhanalaisten lajien esiintymien sijainnista myös talviaikana toimittaessa, sillä kasvillisuuteen vaikuttavia toimenpiteitä tai reittejä ei tule suunnitella tai tehdä 10 – 20 m lähempänä esiintymää. Myös pienialaiset rehevät kohteet ja pehmeät kohdat (kuten lähteiköt, tihkupinnat, purot yms.) tulee kiertää.

Itse näytteenoton vaikutuksia ei ole juuri arvioitu, vaan on keskitytty koneiden liikkumisen vaikutusten arviointiin. Lisäksi Metsähallituksen mielestä liikkuminen puita kaatamatta kuvatuilla ajoneuvoilla voi tiheäpuustoisilla tyypeillä olla käytännössä mahdotonta, mikä pitää huomioida pienialaisilla ja harvinaisilla puustoisilla luontotyypeillä kiertämällä ne (tulvametsät, tulvalehdot ja metsäluhdat, puustoiset lettorämeet).

Metsähallituksen mielestä vain sellaiset syväkairauspisteet on mahdollista toteuttaa, jotka on tarkistettu maastossa ja joiden kohdalla sekä lajit että luontotyypit on huomioitu kiertämällä ne. Taulukossa esitettyjen kairauspisteiden (12 kpl) osalta voidaan siten todeta, että ne eivät merkittävästi heikennä alueen luontoarvoja, jos lajisto huomioidaan riittäväillä puskureilla ja tarpeellisilla aikarajoituksilla. Syväkairausalueiden (13 kpl) inventointi sen sijaan ei ole ollut riittävää, ja syväkairaus esitetyillä alueilla edellyttää maastotarkistuksia ja pisteiden ja reittien sijoittamisen siten, että heikennyksiä ei aiheudu. Metsähallitus haluaa myös huomauttaa, että toiminta ei voi olla tehtyä Natura-arviointi laajempaa.

Petolintujen pesinnän häiriöitä voidaan lieventää riittäväällä toimintaetäisyydellä (1 – 2 km) asutusta pesästä ja toiminnan aikarajoituksilla. Aikarajoitukset riippuvat lajista. Metsähallitus haluaa huomauttaa, että rajoitukset voivat alkaa jo aiemmin, kuin arviossa on esitetty. Pesinnän turvaamiseksi aikarajoitus voi alkaa jo helmikuun tai maaliskuun puolivälissä. Myös lintudirektiivin I liitteen lajien pesintä alkaa jo paljon aiemmin. Lisäksi on painokkaasti todettava, että Natura-alueen koolla ei ole merkitystä yksittäisen petolinnun pesään kohdistuvaan häiriöön, kuten Natura-arviossa on esitetty.

Metsähallitus huomauttaa, että malminetsintähakemuksessa on ristiriitaisesti arviointiin nähden esitetty myös ”mönkijän käyttöä vuodenajasta riippuen”. Metsähallituksen käsitys on, että mönkijän käyttäminen moottorikelkan sijaan on tarpeellista silloin, kun lumipeite ei ole vielä riittävä moottorikelkan käyttämiseen. Mönkijällä on siten mahdollista liikkua, kun maa on roudassa ja kasvillisuutta suojaa lumipeite. Kasvillisuusvaurioita voi kuitenkin syntyä jos maa ei ole riittävän jäässä. Mönkijällä liikuttaessa pitää huolellisesti kiittää pehmeät maaston kohdat.

Metsähallitus toteaa, että herkkien kohteiden kiertäminen ja lajiesiintymien säilyminen edellyttää, että ne ovat tiedossa, mikä edellyttää maastotarkistuksia. Luontodirektiivin II lajit (lapinleinikki, lettorikko, kiiltosirppisammal ja isonuijasammal) ovat myös rauhoitettuja ja niiden hävittäminen on kielletty. Yleispiirteisempi lajistokartoitus riittää pohjamoreeninäytteiden ottamispaikoilla ja suunnitelluilla kulku-urilla, joilla liikutaan kairauskoneilla tai tehdään toistuvaa huoltoajoa. Metsähallituksen näkemyksen mukaan esiintymään on syväkairauskohteilla käytännössä suositeltavaa säilyttää 10 – 20 m etäisyys.

Metsähallitus haluaa kiinnittää huomiota siihen, että lajitiedot ovat muuttuvaa tietoa. Arvokkaan lajiston suojelu edellyttää tietojen päivittämistä vuosittain ennen toimenpiteitä Eliölajit-tietojärjestelmästä ja petolintujen osalta Metsähallitukselta.

Muuta

Hankkeen aiheuttamien vaikutusten arviointi kohdistuu Natura-alueeseen kokonaisuutena. Tämän vuoksi Natura-vaikutusten arvioinnin näkökulmasta jaottelu malminetsintähakemusalueiden mukaisesti on tarpeetonta, varsinkin kun suunniteltu

toiminta on alueilla täysin samanlaista. Dokumenteissa ja liitteissä oli siksi runsaasti toistoa. Sellaiset kartat, joissa oli esitetty toiminta ja luontoselvitykset ja lajisto olivat informatiivisia, mutta kooste näistä pitäisi olla jokaisen arvioinnin yhteydessä eikä erillisissä maastoraporteissa. Karttoihin olisi ollut hyvä lisätä myös luontotyyppiaineisto. Koitelaisen Keikkuman osalta monen kertaan vaihtunut nimistö hankaloitti hankkeen hahmottamista ja luontoselvitysten kohdentumista alueella.

On hyvä, että kartoilla on esitetty myös muiden toimijoiden malmietsintähakemukset ja valtaukset Natura-alueilla. Samalla tavalla olisi voinut esittää myös Natura-alueen ulkopuolinen toiminta, jolla voi olla yhteisvaikutusten arvioinnin näkökulmasta vaikutuksia Natura-alueen sisäpuolelle. Kaiken toiminnan yhteisvaikutusten arviointi on hyvin haasteellista, sillä tällä suurella alueella on monta toimijaa. Tulevissa arvioinneissa tähän on kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota.

Sammalia ei ole vielä mainittu alueiden suojeluperusteena, mutta Natura-tietokannan päivitys on parhaillaan käynnissä. Tämä tarkoittaa sitä, että ko. direktiivin II liitteen lajit (isonuijasammal ja kiiltosirppisammal) on hyvä huomioida jo tässä vaiheessa, sillä tietokannan päivitys tapahtuu malminetsintähakemusten voimassaoloaikana. Muutoinkin direktiivin II liitteen lajit on huomioitava toiminnassa ja lisäksi kyseiset lajit ovat myös luonnonsuojelulailla rauhoitettuja, ja niiden esiintymiä ei saa hävittää. Näin arviossa on tehtykin, havaitut ko. lajien esiintymät on esitetty kartoilla. Metsähallituksen mielestä kaikilla pohjamoreenin näytteenottolinjoilla inventointi ei kuitenkaan ole näiltä osin ollut riittävää. Lisäksi on todettava, että lajien esiintymillä ei tule tehdä toimenpiteitä.

Seuranta

Näytteenottolinjojen maastoon jättämiä jälkiä havainnoidaan näytteenottoa seuraavana kesänä helikopterilennoin. Myös maastossa kesällä tehtävissä maastotöissä dokumentoidaan alueilta mahdollisesti löytyvät jäljet.

Metsähallituksen mielestä esitetty seurantasuunnitelma kaipaa tarkentamista, vaikka sinänsä helikopterilennoilla hankittu yleiskuva vaikutuksista on ihan hyödyllinen sekin. Riittävän tarkka seuranta-aineisto on erityisen tarpeellista Pomokairan ja Koitelaisen alueilla, koska näillä alueilla ja niiden välittömässä läheisyydessä on monia eri toimijoita ja runsaasti malminetsintäprojekteja eri vaiheissa. Seurannalla on dokumentoitava systemaattisesti kaikki syväkairauskohteet seuraavana kesänä heinä-elokuussa ja ainakin osa pohjamoreenin näytteenottolinjoista. Kohteet tulee valokuvata ja tehdä lyhyt kuvaus vaikutusten laajuudesta ja laadusta. Tarkastusraportit tulee toimittaa Metsähallitukselle ja Ely-keskukselle.

Yhteenveto

Kaikessa Natura 2000-alueilla ja niiden läheisyydessä tehtävässä toiminnassa on huolehdittava siitä, ettei toimenpiteillä merkittävästi heikennetä alueen suojeluperusteena olevia luontoarvoja. Merkittävän heikentymisen todennäköisyys on aina selvitettävä ja heikentymisen vaikutukset arvioitava asianmukaisella tavalla ennen luvan myöntämistä (LsL 65 §). Metsähallitus toteaa, että esitetty Natura-arviointi ei ole asianmukainen eikä luonnonsuojelulain mukainen niiltä osin, kun tutkimuksia on aiottu tehdä ilman maastonselvityksiä. Hankkeen vaikutuksia luontoarvoihin ei ole voitu arvioida nyt esitetyn puutteellisen tutkimussuunnitelman

ja aineiston perusteella. Toiminta ei voi olla laajempaa kuin arviossa esitetty, eikä kohdistua alueille, joita ei ole tutkittu.

Hanke on sellaisessa vaiheessa, jossa suunnitelmissa olevat geofysikaaliset mittaukset vasta tarkentavat näytteenoton kohdentumista. Tämän arvioinnin perusteella ei voi myöntää malminetsintälupaa, joka sallii muut kuin maastoraporteissa jo esitetyt syväkairauspisteet (taulukko 1). Syväkairausalueiden ja koneiden kulkureittien osalta on malminetsintäluvassa edellytettävä maastonselvityksiä (taulukko 1). Pohjamoreenin näytteenottolinjat (taulukko 2) on vain paikoitellen inventoitu riittäväällä tavalla. Tutkimusten tekemisen edellytyksistä niiden osalta lausutaan tarkemmin kunkin malminetsintähakemuksen yhteydessä. Kulkureitit ja tutkimuspisteet pitää sijoittaa niin, etteivät luontoarvot heikkene. Tarvittavan tiedon kerääminen edellyttää oikea-aikaisia maastoinventointeja. Kulkureiteiltä tai kairauspisteiltä ei saa kaataa puita, tunnetut lajesiintymät ja arvokkaat ja herkät luontotyypit on kierrettävä.

Metsähallitus toteaa, että hankkeen vaikutuksia ei voi ennakolta arvioida siten, että tutkimussuunnitelmia toimitetaan viranomaisille arvioitavaksi tutkimusten edetessä. Natura-arvioinnin tehtävä on arvioida koko hankkeen vaikutukset ennakkollisesti ja silloin pitää olla tiedossa näytteenoton määrä, kesto ja sijainti jollakin arvioitavalla tarkkuudella. Esitetty Natura-arviointi on riittävä geofysikaalisten tutkimusten osalta. Arviointi on myös riittävä maastoraportissa mainittujen syväkairauspisteiden osalta kun toimenpiteet tehdään talvella linnuston pesinnän rajoitukset huomioiden sekä muut uhanalaisten lajien esiintymät kierteen. Sen sijaan Natura-arviointia on täydennettävä tai malminetsintäluvassa on edellytettävä maastonselvityksiä ja toimenpiteiden sijoittelua tutkimustulosten määräämällä tavalla syväkairausalueiden, koneiden kulkureittien ja pohjamoreenin näytteenottopisteiden osalta. Näiden osalta Metsähallitus myös edellyttää tarkkojen tutkimussuunnitelmien toimittamista hyvissä ajoin Metsähallitukselle ja Ely-keskukselle. Natura-arviointi ei ole asianmukainen Scout-menetelmän eikä sellaisten tutkimusten osalta, joiden määrää, kesto tai sijoittumista ei ole esitetty. Metsähallituksen kanta on, että yhtiön tulisi laatia uusi Natura-arviointi, kun geofysikaalisten menetelmien perusteella on tiedossa tarkemmin näytteenoton sijoittuminen ja määrä.

Metsähallitus toteaa, että lajiston suojeleminen edellyttää tietojen päivittämistä vuosittain ennen toimenpiteitä Eliölajit-tietojärjestelmästä ja petolintujen osalta Metsähallitukselta. Myös uusimmat luontotyypitiedot pitää tässä tapauksessa hankkia Metsähallitukselta.

Metsähallitus huomauttaa, että geofysikaalisten mittausten tekeminen jalkaisin ei vaadi malminetsintälupaa, vaan mittauksia voi tehdä jokamiesoikeudella. Maastoliikenteeseen tarvitaan maastoliikennelupa, jota voi hakea Metsähallitukselta.

Metsähallitus arvioi, että hankkeella ei ole merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Pomokairan tai Koitelaisen Natura-alueiden luontoarvoihin, kun maastoraporteissa esitetyt toimenpiteet tehdään talvella maan ollessa jäässä, lajiston asettamat aika- ja toimenpiteiden sijaintirajoitukset huomioiden siirtämällä kulkureittejä ja näytteenottopisteitä tarpeen mukaan, ja toimenpiteet tehdään maastossa selvitettyillä kohteilla. Metsähallitus edellyttää, että Natura-arviointeja tulee täydentää, mikäli alueilla on tarpeen tehdä muuta kuin geofysikaalista tutkimusta tai maastoraporteissa

esitettyä tutkimusta laajempaan tai jos aiotaan käyttää menetelmiä, joita ei ole arvioitu (Scout).

Metsähallituksen mielestä tutkimustoiminnan edellytys on riittävän tarkka seuranta. Kaikki syväkairauspisteet ja ainakin osa pohjamoreenilinjoista tulee valokuvata ja tehdä lyhyt kuvaus vaikutusten laajuudesta ja laadusta erillisen seurantasuunnitelman mukaisesti. Tarkastusraportit tulee toimittaa Metsähallitukselle ja Ely-keskukselle.

Lausunnon valmisteluun Metsähallituksen Lapin luontopalveluissa ovat osallistuneet Kristiina Hoikka, Arto Saikkonen, Tuomo Ollila, Elisa Pääkkö, Riikka Juutinen, Pauliina Kulmala ja Päivi Paalamo.

Jyrki Tolonen
Aluejohtaja

Kristiina Hoikka
Erikoissuunnittelija

LIITTEET

JAKELU

TIEDOKSI

Liisa Viitala, Lapin ELY-keskus (sähköpostilla)
Aulikki Alanen, Ympäristöministeriö (sähköpostilla)

9.9.2014

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
Jani Jäsberg
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi

Viite: Lausuntopyyntöne 14.7.2014 ja 23.7.2014

**Malminetsintähakemukset ML2013:0076, ML2013:0068, ML2013:0074 ja
ML2013:0071, FQM FinnEx Oy, Sodankylä**

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus) lausuntoa seuraavista FQM FinnEx Oy:n malminetsintähakemuksista: ML2013:0076 (Kirakka-aapa), ML2013:0068 (Postoaapa), ML2013:0074 (Tarpoma) ja ML2013:0071 (Tenniö).

FQM FinnEx Oy:llä on tarkoitus tehdä geofysikaalisia maanpintamittauksia sekä ottaa pohjamooreeninäytteitä koneellisesti ja tehdä yksittäisiä kairauksia. Lisäksi voidaan tehdä myös muuta maaperä- ja geokemiallista näytteenottoa. Kaikki neljä malminetsintähakemusta sijoittuvat kokonaan Pomokairan Natura 2000 -alueelle (FI 130 1712). Alueiden pinta-ala on yhteensä 29717,6 ha.

Malminetsintähakemuksiin liittyy luonnonsuojelulain 65 §:n mukaiset Natura-arvioinnit, josta ELY-keskus on antanut 1.9.2014 lausunnon (LAPELY/349/07.01/2013). ELY-keskus viittaa Natura-lausuntoon ja esittää, että siinä esitetyt näkökohdat otetaan lupaharkinnassa huomioon.

Natura-arvioinnit

Natura-lausunnoissaan ELY-keskus on todennut, että Kirakka-aavan ja Postoaavan Natura-arvioinneissa ei ole esitetty riittäviä tietoja, jotta voitaisiin varmistua siitä, ettei maaperä- ja kallioperänäytteenotosta aiheudu merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Pomokairan Natura-alueen suojeluarvoihin. Jos näillä alueilla on tarve tehdä näytteenottoa, Natura-arviointia on täydennettävä. ELY-keskus katsoo, että maaperä- ja kallioperänäytteenottoon oikeuttava malminetsintälupa voidaan

myöntää vasta, jos asianmukaisesti tehty Natura-arviointi osoittaa, ettei toiminnasta aiheudu merkittävästi heikentäviä vaikutuksia alueen lajeihin ja luontotyypeihin (luonnonsuojelulaki 1096/1996, 65–66 §). Geofysikaalisten tutkimusten osalta arviointeja ei tarvitse täydentää.

Tarpoman ja Tenniön alueita koskien ELY-keskus on Natura-lausunnossaan todennut, että FQM FinnEx Oy:n malminetsintähanke ei merkittävästi heikennä Pomokairan suojeluperusteena olevia lajeja ja luontotyypejä, mikäli tutkimukset toteutetaan talvella ja siinä laajuudessa kuin ne on Natura-arvioinneissa kuvattu. Lapin ELY-keskus toteaa myös, että Natura-arviointia täydennettävä, mikäli maaperä (BOT-menetelmä) - ja/tai kallioperänäytteenoton (syväkairaukset) määrää lisätään. Natura-arviointia on täydennettävä myös, jos yhtiö laajentaa näytteenoton sellaisille alueille, joilla ei ole tehty kasvillisuuskartoituksia tai tehdään tutkimuksia, joita ei ole Natura-arvioinnissa arvioitu (esim. kallioperänäytteenotto Scout-menetelmällä tai geokemiallinen näytteenotto eri menetelmillä).

Lajit

ELY-keskus toteaa myös, että malminetsintälupapäätöksessä tulee huomioida rauhoitettujen ja luontodirektiivin liitteen II ja IV -lajien sekä lintudirektiivin liitteen I lajien suojele kuten Natura-lausunnossa on todettu.

Natura-lausunnossa todetun lisäksi (lentomittaukset) ELY-keskus huomauttaa, että uhanalaisten petolintujen suojele (luonnonsuojelulaki 1096/1996 39 §) tulee ottaa huomioon myös silloin, kun geofysikaalisten mittausten tekemisessä käytetään kulkemiseen moottorikelkkaa. Petolintujen reviirit tulee tarkistaa Metsähallitukselta ja kulkemisessa tulee noudattaa Metsähallituksen asettamia rajoituksia.

Koneelliset tutkimukset ja liikkuminen

ELY-keskus korostaa, että koneellisia tutkimuksia tulee tehdä ainoastaan talvella kun routa ja riittävän kantava lumikerros suojaavat maan pintaa. Natura-arvioinneissa ei ole inventoitu kulkureittejä, minkä vuoksi reittien suunnittelu tulee tehdä erityisen huolellisesti. Kulkemiseen tulee käyttää olemassa olevia väyliä aina silloin, kun on mahdollista. Lisäksi reittisuunnittelussa tulee ottaa huomioon rehevät luontotyypit sekä lähteiset ja tihkupintaiset alueet ja kiertää ne.

Syväkairausalueilla tulee tehdä ennen kairauksia kasvillisuusselvitykset. Kairauksissa tulee huolehtia soijan talteenotosta kaikilla kairauspisteillä.

Tutkimussuunnitelmat ja seuranta

Luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi Pomokairan luonnonsuojelualueella ELY-keskus esittää, että yhtiö toimittaa etukäteen tutkimussuunnitelmat ELY-keskukselle ja Metsähallitukselle.

ELY-keskus katsoo myös, että yhtiön tulee seurata syväkairausten vaikutuksia siten, että tutkimuksia seuraavana kesänä kaikki kairausreiät kuvataan ja kairausten aiheuttamat muutokset raportoidaan lyhyesti. Myös osa pohjamoreenipisteistä pitää tarkistaa ja raportoida, samoin osa kulkureiteistä.

Pomokairan–Tenniöaavan soidensuojelualue

Kirakka-aavan, Postoaavan ja Tenniön malminetsintäalueet sijoittuvat Pomokairan–Tenniöaavan soidensuojelualueelle (laki eräiden valion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi 851/1988). Perustetulla soidensuojelualueella ei saa tehdä malminetsintää ilman ympäristöministeriön lupaa (asetus eräistä valtion omistamille alueille perustetuista soidensuojelualueista 852/1988).

Luonnonsuojeluyksikön päällikkö

Päivi Lundvall

Ylitarkastaja

Liisa Viitala

TIEDOKSI

Ympäristöministeriö / Aulikki Alanen

Metsähallitus Lapin luontopalvelut / Kristiina Hoikka

Lapin luontopalvelut
PL 8016
96101 ROVANIEMI

5.9.2014

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Tukes
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi

Viite: Lausuntopyyntöne 14.7.2014

**Asia: METSÄHALLITUKSEN LAUSUNTO
MALMINETSINTÄLUPAHAKEMUKSEEN ML2013:0074 Tarpoma**

Tukes pyytää Metsähallitukselta alueen hallinnasta vastaavana viranomaisena lausuntoa asiakohdassa mainittuun malminetsintähakemukseen. FQMFinEx:n (myöhemmin yhtiö) teettämä Natura-vaikutusten arviointi on lausuntokierroksella samanaikaisesti malminetsintähakemusten kanssa. Metsähallituksen lausunnolle malminetsintähakemuksesta on myönnetty lisäaikaa 5.9.2014 saakka.

Pöyry Oy on laatinut Natura-vaikutusten arvioinnit yhtiön malminetsintähankkeesta, jonka osana Tarpoman hakemusalue on. Malminetsintää on tarkoitus tehdä samoilla menetelmillä kaikilla hakemusalueilla. Hakemusalueet sijoittuvat Pomokairan (Kirakka-aapa, Mätäsaapa, Postoaapa, Tarpoma ja Tenniö) ja Koitelaisen Natura-alueille (Allema, Keikkuma). Yhtiö on peruuttanut Mätäsaavan hakemuksen 29.8.2014 ilmoituksella Tukesille.

Hakemusalue sijaitsee erityisellä poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella (PhL 1990/848) ja Sattasniemen paliskunnan alueella.

Tutkimusten laatu ja laajuus

Koko hakemusalueella tehdään geofysiikan mittauksia jalkaisin tai suksilla ja lentämällä. Laitteisto kuljetetaan paikalle mönkijällä tai moottorikelkalla vuodenajasta riippuen. Kaikki koneellista liikkumista edellyttävä työ tehdään talvella, kun maa on jäässä ja kasvillisuutta suojaa lumipeite. Geofysiikan mittauksia ja kairausta (BOT, Scout ja syväkairaus) tehdään ainoastaan talvella. Geofysikaalisilla mittauksilla voidaan kohdentaa pohjamooreeninäytteenottoa (BOT) ja kalliokairausnäytteenottoa (Scout). Jos tutkimustiedon perusteella näyttää tarkoituksenmukaiselta saatetaan tutkimusten loppuvaiheessa kairata yksittäisiä syväkairausreikiä. Mikäli kairausta olisi tarpeen tehdä laajamittaisemmin, tullaan hakemaan luvanmuutosta. Syväkairausnäytteenottoa tehdään KATIn laitteistolla, jossa on soijankeruuyksikkö. Syväkairauskohteilla soija kerätään talteen ja

maaputket leikataan riittävän lyhyeksi. Kaikki kairaustyö tehdään talvella, kuljetuksiin käytetään bandwagen-telakulkuneuvoa, mönkijöitä tai moottorikelkkoja. Työt lopetetaan huhtikuun puoliväliin mennessä linnustohäiriöiden välttämiseksi.

Näytteenottolinjojen maastoon jättämiä jälkiä havainnoidaan näytteenottoa seuraavana kesänä helikopterilennoin. Myös maastossa kesällä tehtävissä maastotöissä dokumentoidaan alueilta mahdollisesti löytyvät jäljet.

Näytteenottopisteitä ja -alueita sekä pohjamoreenin näytteenottolinjoja on esitetty seuraavasti Tarpoman alueelle:

ML-Alue	Nimi	Syväkairaus-pisteitä kpl	Syväkairaus-alueita kpl	Pohjamoreenin näytteenotto
Tarpoma	Soasaapa	3	4 (yht. 13,2 ha)	pisteitä 83 kolmella linjalla (yht. 2 km)
	Siiaapa	2	3 (yht. 120 ha)	Työt jo tehty (pisteitä 72 seitsemällä linjalla yht. 3,5 km)

Alueen suojelutavoitteet

Malminetsintähakemus on Pomokairan (FI1301712) Natura 2000-alueella. Pomokairan suojelu tullaan toteuttamaan perustamalla alue luonnonsuojelulain mukaiseksi luonnonsuojelualueeksi. Säädösvalmistelu valtion suojeluun varatuilla alueilla on Itä-Lapin alueella alkanut vuonna 2013. Hakemusalueella on Pomokairan vanhojen metsien suojeluohjelma (amo). Alue on hyväksytty suojeluverkostoon sekä SCI- että SPA -alueena. Lisäksi Pomokaira on kansainvälisesti tärkeä lintualue (IBA).

Yleisperiaatteet

Metsähallitus pitää tärkeänä, että malminetsintäalueiden tutkimustoiminnassa otetaan huomioon alueiden maisema-, luonto- ja kulttuuriarvot mahdollisimman hyvin. Tietoja Metsähallituksen mailla olevista arvokkaista, huomioon otettavista kohteista löytyy esim. Suomen ympäristökeskuksen uhanalaisrekisteristä ja Museoviraston muinaismuistorekisteristä. Koska näistä virallisista rekistereistä ei löydy kaikkia Metsähallituksen mailla sijaitsevia luonto- ja kulttuurikohdetietoja, Metsähallitus edellyttää, että kaivosyhtiön tulee olla yhteydessä myös suoraan Metsähallitukseen. Samassa yhteydessä voidaan yhteisesti käydä läpi kaivosyhtiön laatima tutkimussuunnitelma ja näin yksityiskohtaisesti varmistaa, että luonnonsuojelulain ja muinaismuistolain määrittelemät arvokkaat luonto- ja kulttuurikohteet säilyvät mahdollisimman hyvin. Vähimmäisedellytys on, että toimijalla on tieto olemassa olevista kohteista ja lisäksi kyky tunnistaa mahdolliset uudet kohteet maastossa.

Menetelmistä luonnonsuojeluun varatulla alueella

Kaivosviranomaisen tulee Kaivoslain 3 § mukaisesti soveltaa lupa-asiaa ratkaistessaan mm. luonnonsuojelulakia ja aluekohtaisia suojeluperusteita lupamääräyksissä. Metsähallitus esittää tässä lausunnossa toimintatapoja ja -ehtoja,

joilla ko. lainkohtia Metsähallituksen näkemyksen mukaan sovelletaan käytäntöön suojeluun varatuilla alueilla. Metsähallituksen näkemys on, että lausunnossa esitettyä tulisi tuoda konkreettisesti esiin lupamääräyksissä, koska toiminnan ohjaaminen yleispiirteisillä lupamääräyksillä ei anna tukea toimijalle tai luvan valvontaan

Maastoliikenne

Nykyisen kaivoslain hyväksymisen yhteydessä tehdystä maastoliikennelain muutoksesta johtuen, lupaa maastoliikenteeseen ei tarvita kaivoslaissa tarkoitettulla malminetsintäalueella ja 30 metrin etäisyydellä sen rajasta. Maastoliikennelaki on kuitenkin näilläkin alueilla voimassa ja maastoliikenteessä on noudatettava muita maastoliikennelain säännöksiä. Moottorikäyttöistä ajoneuvoa on mm. lain 5 §:n mukaan maastossa käytettävä mm. siten, että vältetään vahingon ja haitan aiheuttamista luonnolle ja muulle ympäristölle.

Metsähallitus katsoo, että Natura-alue kyseessä ollen liikkumista on ohjattava tarkemmin lupamääräyksillä, jotta em. vahingon ja haitan aiheutumista luonnolle voidaan välttää. Erityisesti maastoliikenteen ohjausta lupamääräyksin on edellytettävä myös siksi, että kulkemisen vaikutuksia ajallisesti tai pinta-aloittain tai niiden kohdentumista alueelle ei oltu Natura-arviossa arvioitu. Vaikutusten lievennyskeinot tulee kirjata lupapäätökseen kuten Natura-arviossa ja malminetsintähakemuksessa on esitetty: Kaikki koneellinen liikkuminen tulee tapahtua talvella, kun maa on jäässä ja kasvillisuutta suojaa lumipeite. Luvassa ei tule suoraan sallia puiden kaatamista kulkureiteiltä. Kulku on suunniteltava siten, että käytetään hyväksi olemassa olevia reittejä ja luontaisia aukkoja. Kulkureitit on inventoitava siten, että uhanalainen lajisto ja direktiivin lajit sekä pienialaiset ja rehevät luontotyytit on mahdollista kiertää, kuten lievennyskeinona on esitetty. Lisäksi Metsähallitus huomauttaa, että kulkureiteillä voidaan tarvita väliaikaisia pitkoksia, joiden suunnittelu tulee tehdä yhteistyössä Metsähallituksen kanssa.

Metsähallitus painottaa, että lievennyskeinojen toimeenpano edellyttää maastonselvityksiä ennen toimenpiteitä, sillä Natura-arviossa kulkureittejä ei ole esitetty tai arvioitu. Tästä syystä myös reittien luontonselvityksiä on edellytettävä luvassa. Arvioinnin perustana käytetty Metsähallituksen luontotyyppiinventointitieto on valtaosin hankittu ilmakehu-arviona tai lumisena aikana, jolloin mm. pienialaiset rehevät kohteet jäävät havaitsematta. Lajistotiedot ovat vielä heikommalla tasolla. Reittien osalta tulee tarkempi suunnitelma luontotyyppi- ja lajitietoineen toimittaa hyvissä ajoin Metsähallitukselle ja Ely-keskukselle sen varmistamiseksi, että luontoarvoihin ei kohdistu heikentymistä.

Näytteenottosuunnitelma

Tarpoman alueelle (Soasaapa ja Siiaapa) on suunniteltu 5 kpl syväkairauspistettä, joiden ympäristö on inventoitu 100 m tarkkuudella. Syväkairausalueita on esitetty 5, joita ei ole kattavasti inventoitu. Pohjamooreenin näytteenottoa on suunniteltu 83 pistettä kolmella linjalla. Kulkureittejä ei ole ilmoitettu.

Natura-arviointi on riittävä maastoraportissa mainittujen syväkairauspisteiden osalta kun toimenpiteet tehdään talvella linnuston pesinnän rajoitukset huomioiden sekä muut uhanalaisten lajien esiintymät kierteen. Sen sijaan Natura-arviointia on täydennettävä tai malminetsintäluvassa on edellytettävä maastonselvityksiä ja toimenpiteiden sijoittelua tutkimustulosten määräämällä tavalla koneiden kulkureittien ja pohjamooreenin näytteenottopisteiden osalta. Näiden osalta

Metsähallitus myös edellyttää tarkkojen tutkimussuunnitelmien toimittamista hyvissä ajoin Metsähallitukselle ja Ely-keskukselle. Osa pohjamoreenin näytteenottopisteistä (Siiaapa) tai kulkureitti (Soasaapa) sijaitsee Metsähallituksen luontotyyppiaineiston mukaan letoilla, joilla on tavattu ainakin kiiltosirppisammalta.

Seuranta

Metsähallitus edellyttää erillisen seurantasuunnitelman tekemistä. Riittävän tarkka seuranta-aineisto on erityisen tarpeellista Pomokairan alueella, koska sillä ja viereisellä Koitelaisen alueella ja niiden välittömässä läheisyydessä on monia eri toimijoita ja runsaasti malminetsintäprojekteja eri vaiheissa. Seurannalla on dokumentoitava systemaattisesti kaikki syväkairauskohteet toimenpiteiden jälkeen seuraavana kesänä heinä-elokuussa ja ainakin osa pohjamoreenin näytteenottoinjoista ja kulkureiteistä. Kohteet tulee valokuvata ja tehdä lyhyt kuvaus vaikutusten laajuudesta ja laadusta. Tarkastusraportit tulee toimittaa Metsähallitukselle ja Ely-keskukselle. Seurantaraporteilla on tärkeä merkitys myös jatkossa eri hankkeiden yhteisvaikutusten arvioinnissa.

Linnut

Hakemusalueella on petolinnun pesiä, jotka sijaitsevat yli 3 km etäisyydellä maastoraporteissa esitetyistä tutkimustoimenpiteistä. Uusimmat lajitiedot tulee kuitenkin tarkistaa ennen toimenpiteitä ylitarkastaja Tuomo Ollilalta, puh. 0400-241 448.

Koneellisessa näytteenotossa tulee huomioida tiedossa olevat ja havaitut pöllöjen pesimäpaikat.

Uhanalaiset kasvilajit

Hakemusalueelta tunnetaan useita suojeltavien lajien esiintymiä. Maastoraportissa esitellyillä näytteenottoalueella on mm. kiiltosirppisammalen esiintymiä. Toimenpiteitä tai kulkureittejä ei tule tehdä tunnettujen uhanalaisten tai direktiivin lajien esiintymisalueilla. Sen varmistamiseksi, että suojeltavalle lajistolle ei aiheudu heikennyksiä, on maastotarkistukset tehtävä yleispiirteisesti vähintään direktiivin sekä uhanalaisten ja rauhoitettujen lajien osalta myös kaikilla pohjamoreenin näytteenottoinjoilla ja koneiden kulkureiteillä. Jos lajistokartoituksia ei tehdä, tulee tehdä uhanalaisten ja direktiivin lajien potentiaalisten elinympäristöjen poissulkeva inventointi. Nämä elinympäristöt ovat usein juuri pienialaisia ja reheviä kohteita.

Metsähallitus toteaa, että herkkien kohteiden kiertäminen ja lajiesiintymien säilyminen edellyttää, että ne ovat tiedossa, mikä edellyttää maastotarkistuksia. Luontodirektiivin II lajit (lapinleinikki, lettorikko, kiiltosirppisammal ja isonuijasammal) ovat myös rauhoitettuja ja niiden hävittäminen on kielletty. Yleispiirteisempi lajistokartoitus riittää pohjamoreeninäytteiden ottamispaikoilla ja suunnitelluilla kulku-urilla, joilla liikutaan kairauskoneilla tai tehdään toistuvaa huoltoajoa. Metsähallituksen näkemyksen mukaan esiintymään on syväkairauskohteilla käytännössä suositeltavaa säilyttää 10 – 20 m etäisyys.

Metsähallitus haluaa kiinnittää huomiota siihen, että lajitiedot ovat muuttuvaa tietoa. Arvokkaan lajiston suojeleminen edellyttää tietojen päivittämistä vuosittain ennen toimenpiteitä Eliölajit-tietojärjestelmästä. Tarkemmat tiedot saa ELY-keskukselta.

Alueen porotalous

Poronhoitolain (1990/848) 2 § mukaan erityisellä poronhoitoalueella ei saa valtion maata käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Metsähallitus edellyttää, että valtaajan tulee olla ennen tutkimustöiden aloittamista yhteydessä Sattasniemen paliskuntaan ja yhteistyössä paliskunnan kanssa vähentää tutkimustöiden suunnittelulla, ajoittamisella ja tiedottamisella poronhoidolle aiheutuvaa haittaa.

Tarpoman hakemusalueen läpi kulkee erotusaita ja Poksaselällä on hakemusalueen läheisyydessä poroerotusaita, mitkä seikat pitää ottaa toiminnassa huomioon.

Muinaismuistot

Malminetsintäalueelta tai sen läheisyydestä ei tunneta muinaismuistolain (17.6.1963/295) suojaamia muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita. Huomattava kuitenkin on, että alueita ei ole systemaattisesti kartoitettu.

Metsäntutkimuslaitoksen tutkimuskoealat

Haetulla malminetsintäalupa-alueella on Metsäntutkimuslaitoksen tutkimuskoealoja. Tutkimuskoealoja ei saa millään muodoin vaurioittaa eikä tuhota. Mikäli malminetsintäalupa myönnetään haetulle alueelle, tulee hakijan varmistaa ennakkoon Metsähallitukselta (Mikko Koivula, puh. 0400-296 127) tutkimuskoealojen tarkka rajaus. Tämän lisäksi toiminta tutkimuskoealoilla vaatii aina Metsäntutkimuslaitoksen ohjauksen.

Vahinkojen ehkäiseminen

Metsähallituksen tieverkostoa käytettäessä tulee huomioida tiestön kuntoilanne. Tiestön kuntoon ja käytettävyyteen vaikuttaa mm. kevään ja kovien sateiden aiheuttama kelirikko. Lisäksi tulee varmistaa siltojen kantavuudet. Tarvittaessa lisätietoja edellä mainituista asioista saa Metsähallituksen Keski-Lapin metsätiimin tiimiesimieheltä Samuli Ollilalta, puh. 0400- 960 433. Toiminnanharjoittajan tulee kaikilta osin vastata aiheuttamistaan vahingoista.

Moottorikelkkaura

Hakemusalueella on moottorikelkkaura. Mikäli hakemusalueelle myönnetään malminetsintäalupa, tulee ura huomioida toiminnassa. Moottorikelkkaura tulee säilyttää ajettavassa kunnossa. Vahingoista vastaa luvansaaja. Kelkkauran ylläpitäjä on Sodankylän kunta.

Turvallisuuden parantaminen

Mikäli tutkimusalueella suoritetaan sellaisia syväkairauksia, joista kairauksien jälkeen jää maastoon pysyvästi maanpäällisiä metallisia tai muovisia maaputkia, Metsähallitus edellyttää, että putket katkaistaan mahdollisimman läheltä maanpintaa ja putkien päät tulpataan. Vähän lumen aikana putket ovat vaarallisia mm. moottorikelkkailijoille. Maanpäällisistä putkista voi aiheutua vahinkoja myös metsäkoneille ja muille maastoajoneuvoille. Esimerkiksi metsäkoneiden renkaat rikkoontuvat osuessaan maaputkien päihin. Edellä mainitulla toimenpiteellä

parannetaan maaston muiden käyttäjien turvallisuutta ja estetään materiaalivahinkoja. Metsähallitus katsoo, että malminetsintäluvan saaja on kaikilta osin vastuussa näistä vahingoista Metsähallitukselle ja kolmannelle osapuolelle.

Metsähallituksen oman toiminnan vaatimukset

Metsähallitus korostaa, että tässä lausunnossa esitetyt ympäristönäkökohdat ovat sellaisia, jotka Metsähallitus ottaa itsekkin huomioon omassa toiminnassaan. Metsähallitus on sitoutunut näihin periaatteisiin lakisääteisen velvoitteen lisäksi mm. omassa sertifioidussa ympäristö- ja laatujärjestelmässään. Näin ollen Metsähallitus ei edellytä malminetsintäluvan hakijalta enempää kuin mitä Metsähallitus vaatii omalta toiminnaltaan.

Yhteenveto

Kaikessa Natura 2000-alueilla ja niiden läheisyydessä tehtävässä toiminnassa on huolehdittava siitä, ettei toimenpiteillä merkittävästi heikennetä alueen suojeluperusteena olevia luontoarvoja. Merkittävän heikentymisen todennäköisyys on aina selvitettävä ja heikentymisen vaikutukset arvioitava asianmukaisella tavalla ennen luvan myöntämistä (LsL 65 §). Metsähallitus toteaa, että esitetty Natura-arviointi ei ole asianmukainen eikä luonnonsuojelulain mukainen niiltä osin, kun tutkimuksia on aiottu tehdä ilman maastoselvityksiä. Hankkeen vaikutuksia luontoarvoihin ei ole voitu arvioida nyt esitetyn puutteellisen tutkimussuunnitelman ja aineiston perusteella. Luvassa ei voi sallia toimintaa laajempaa kuin arvioissa on esitetty, eikä toiminta voi kohdistua alueille, joita ei ole tutkittu.

Metsähallitus toteaa, että hankkeella ei ole merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Pomokairan Natura-alueiden luontoarvoihin, kun maastoraporteissa esitetyt toimenpiteet tehdään talvella, lajiston asettamat aika- ja sijaintirajoitukset huomioiden maastossa selvitettyillä kohteilla. Metsähallitus edellyttää, että Natura-arviointeja tulee täydentää, mikäli alueilla on tarpeen tehdä muuta kuin geofysikaalista tutkimusta tai maastoraporteissa esitettyä laajempaa tutkimustoimintaa (pohjamoreeni- ja syväkairauspisteet) tai jos aiotaan käyttää menetelmiä, joita ei ole arvioitu (Scout).

Lausunnon valmisteluun Metsähallituksen Lapin luontopalveluissa ovat osallistuneet Kristiina Hoikka, Tuomo Ollila, Riikka Juutinen, Pauliina Kulmala ja Päivi Paalamo.

Jyrki Tolonen
Aluejohtaja

Kristiina Hoikka
Erikoissuunnittelija

LIITTEET

JAKELU

TIEDOKSI Liisa Viitala, Lapin ELY-keskus (sähköpostilla)
Aulikki Alanen, Ympäristöministeriö (sähköpostilla)

Liite 8
SAAPUNUT

SODANKYLÄN KUNTA

VIRANHALTIJAPÄÄTÖS
14.8.2014

14. 08. 2014

Hallinto- ja elinkeinopalvelut
kunnanjohtaja

74 §

Asia

Lausuntopyyntö valtaushakemuksesta Tarpoma ML2013:0074

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto pyytää Sodankylän kunnalta lausuntoa kaivoslain (621/2011) 37§:N mukaisesta malminetsintälupahakemuksesta Tarpoma ML2013:0074.

Kohde sijaitsee Pomokairan länsipuolella, Sii- ja Eksymäselän ympäristössä. Alueella ei sijaitse yleis-, eikä asemakaavaa.

Päätös

Sodankylän kunnalla ei ole huomautettavaa malminetsintälupahakemuksen johdosta.

Viijo Pesonen
kunnanjohtaja

Tiedoksi

Tukes, kh, kaavoittaja/suunnitteluinsinööri

Nähtäville 18.8.2014

Muutoksenhakukielto

Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalain 91§:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta. (Kunnallinen virkaehtosopimuslaki 26 § ja 2 § sekä KVTES 2014-2016)

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
Valtakatu 2
96100, Rovaniemi

Vastinepyyntö 9.9.2014

ML2013:0074 Tarpoma

FQM FinnEx Oy toteaa että koko aluetta koskevien yksityiskohtaisten tutkimussuunnitelmien ja luontokartoitusten puuttumisen vuoksi se tässä vaiheessa toivoo malminetsintäluvan myöntämistä vain niille alueille joille tutkimussuunnitelmät ovat valmiina ja joilla on tehty yksityiskohtaisempia luontokartoituksia. Uudet pienennetyt polygonit on toimitetaan sähköisesti tämän lausunnon yhteydessä. Tutkimusalueelle päästään kulkemaan olemassaolevaa tiestöä pitkin.

Uuden rajauksen ulkopuoliselle alueelle toivomme erillistä TUKES:n päätöstä sitten kun tutkimussuunnitelmaamme ja Natura-arviointia on täydennetty. Toivomme pikaista päätöstä.

Helsinki 26. marraskuuta, 2014

Petri T. Peltonen
FQM FinnEx Oy
Malminetsinnän johtaja

SAAPUNUT

26. 11. 2014

Tarpoman malminetsintäalue

